
 <p>शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर आनमेवास्तुत</p> <p>Estd. 1962 "A++" Accredited by NAAC (2021) With CGPA 3.52</p>	<p>SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR - 416 004, MAHARASHTRA</p> <p>PHONE : EPABX – 2609000, www.unishivaji.ac.in, bos@unishivaji.ac.in</p> <p>शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर - ४१६ ००४, महाराष्ट्र</p> <p>दूरध्वनी - ईपीएबीएक्स - २६०९०००, अभ्यासमंडळे विभाग - ०२३१-२६०९०९४</p>	
---	---	---

Ref. No./SU/BOS/Humanities/560

Date :26/07/2023

To,

1. The Principal, All Concerenced Affiliated Colleges/Institutions, Shivaji University, Kolhapur	2. The Head, All Concerenced Department, Shivaji University, Kolhapur

Subject : Regarding syllabi of M. A. & M.R.S. Part I (sem. I & II) degree programme under the Faculty of Humanities as per National Education Policy, 2020 (NEP)

Sir/Madam,

With reference to the subject mentioned above I am directed to inform you that the University authorities have accepted and granted approval to the revised syllabi, equivalence and nature of question paper of M. A. & M.R.S. Part I (Sem. I & II) under the Faculty of Humanities as per National Education Policy, 2020. (NEP)

English	Hindi	Marathi	Sanskrit	History
Sociology	Economics	Political Science	Russian	Psychology
Bhasha Proudyogiki	M.R.S.			

This syllabi shall be implemented from the academic year 2023-24 onwards . A soft copy containing the syllabus is attached herewith and it is also available on university website www.unishivaji.ac.in (Online Syllabus).

For students of Distance Education this syllabi be implemented from the academic yerar 2023-24.

You are therefore, requested to bring this to the notice of all students and teachers concerned.

Thanking you,

Yours faithfully

(Dr. S. M. Kubal)
Dy. Registrar

Encl : As above

Copy to,

For Information and necessary action.

Dean, Faculty of Humanities.	Computer Center/I. T. Cell.
Chairman, B.O.S./Ad-hoc Board under faculty of Humanities.	Eligibility Section.
Director, Board of Examinations & Evaluation	P. G. Seminar Section.
Appointment Section A & B	Distance Education Section.
O. E. Exam. 1 & 2 Section.	Affiliation Section (T. 1 & T 2)
P. G. Admission Section.	

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

Established: 1962

A⁺⁺ Accredited by NAAC (2021) With CGPA 3.52

New Syllabus For

Master of Arts [M. A. in MARATHI]

UNDER

Faculty of Humanities

M. A. Part - I (Sem - I and II)

STRUCTURE AND SYLLABUS IN ACCORDANCE WITH

NATIONAL EDUCATION POLICY - 2020

HAVING CHOICE BASED CREDIT SYSTEM

WITH MULTIPLE ENTRY AND MULTIPLE EXIT OPTIONS

(TO BE IMPLEMENTED FROM ACADEMIC YEAR 2023-24 ONWARDS)

1. प्रस्तावना (PREAMBLE)

भाषा साहित्याचे शिक्षण हे मूलभूत आणि पायाभूत स्वरूपाचे आहे. व्यक्तीच्या आणि राष्ट्राच्या सर्वांगीण जडणघडणीत भाषा व वाङ्मय शिक्षणाचे महत्त्व अनन्यसाधारण आहे. एकविसाव्या शतकातील आव्हाने समर्थपणे पेलणारा सजग नागरिक घडविणे हे उद्दिष्ट केंद्रस्थानी ठेऊन एम.ए.च्या अभ्यासक्रमाची रचना करण्यात आली आहे. यामध्ये भाषा व साहित्याभ्यासाबरोबरच सर्जनशील लेखन, संशोधन व प्रात्यक्षिक कार्याला महत्त्व आहे. संकल्पनात्मक ज्ञानाबरोबर उपयोजित भाषाभ्यासाला व कौशल्य विकासाला महत्त्व दिले आहे. विद्यार्थ्यांच्या निवडीला अधिक वाव मिळावा म्हणून निवडीवर आधारित अभ्यासक्रम उपलब्ध करून दिले आहेत. आंतरविद्याशाखीय अभ्यासाबरोबरच नवसंकल्पना व नवनिर्मितीच्या अभिवृद्धीवर भर देण्यात आला आहे. विद्यार्थ्यांमध्ये भाषिक व उपयोजित कौशल्ये विकसित करण्याबरोबरच संशोधनाची अभिरूची व दृष्टिकोन निर्माण करण्याचा प्रयत्न केला आहे. भाषा व साहित्याचा एक साक्षेपी अभ्यासक, सर्जनशील लेखक, संशोधक निर्माण करण्याबरोबरच काळाची आव्हाने व संधी ओळखून ती प्राप्त करणारा रोजगाराभिमुख विद्यार्थी घडवणारा हा अभ्यासक्रम आहे.

2. PROGRAMME LEARNING OUTCOME S (PO)

१. मराठी भाषा, साहित्याभ्यास व संशोधनास प्रोत्साहन मिळेल.
२. विद्यार्थ्यांमधील सर्जनशील कौशल्यांचा विकास होईल.
३. संवेदनशील, विवेकी आणि आदर्श नागरिक तयार होतील.
४. मराठीच्या विविध बोलीभाषेतील संशोधनास प्रोत्साहन मिळेल.
५. सर्जनशील लेखन आणि भाषिक कौशल्यांचे उपयोजन करता येईल.
६. नवनवीन क्षेत्रामधील रोजगाराच्या संधीसाठी आवश्यक कौशल्ये प्राप्त होतील.
७. चिकित्सक विचार, विश्लेषण क्षमता, समीक्षादृष्टी व अभिव्यक्ती कौशल्ये विकसित होतील.
८. सेट / नेट आणि इतर स्पर्धा परीक्षांची तयारी होईल.

2. कालावधी (DURATION)

The Master of Arts in Marathi programme shall be A FULL TIME COURSE OF TWO YEARS AND FOUR SEMESTERS DURATION with 22 Credits per Semester. (Total Credits = 88)

3. प्रवेश पात्रता (ELIGIBILITY FOR ADMISSION)

ANY GRADUATE FROM RECOGNIZED UNIVERSITY / HEI is eligible for admission for this course. The criteria for admission is as per the rules and regulations set from time to time by concerned departments, HEIs, university, government and other relevant statutory authorities.

5. माध्यम (MEDIUM OF INSTRUCTION)

अध्यायन, अध्यापन व संशोधनाचे माध्यम मराठी आहे. (The medium of instruction shall be MARATHI.)

6. परीक्षा पद्धती (EXAMINATION PATTERN)

The pattern of examination will be Semester End Examination with Internal Assessment/Evaluation.

7. अध्यापन व मूल्यापन पद्धती (SCHEME OF TEACHING AND EXAMINATION)

M. A. Programme Structure for Semester I and II

Semester - I											
Teaching Scheme						Examination Scheme					
Sr. No.	Theory (TH)				Practical (PR)	Semester - end Examination (SEE)			Internal Assessment (IA)		
	Course Type	No. of Lectures per Week	Hours	Credits		Paper Hours	Max	Min	Internal	Max	Min
1	MM 1	4	4	4		3	80	32	--	20	08
2	MM 2	4	4	4		3	80	32	--	20	08
3	MM 3	4	4	4		3	80	32	--	20	08
4	MM 4	2	2	2		2	40	16	--	10	04
5	ME --	4	4	4		3	80	32	--	20	08
6	RM	4	4	4		3	80	32	--	20	08
Total		22	22	22			440		--	110	
										SEE + IA: 440 + 110 = 550	

Semester - II												
Teaching Scheme						Examination Scheme						
Sr. No.	Theory (TH)				Practical (PR)		Semester - end Examination (SEE)			Internal Assessment (IA)		
	Course Type	No. of Lectures	Hours	Credits	Hrs	Credits	Paper Hours	Max	Min	Internal	Max	Min
1	MM 5	4	4	4	--	--	3	80	32	--	20	08
2	MM 6	4	4	4			3	80	32	--	20	08
3	MM 7	4	4	4			3	80	32	--	20	08
4	MM 8	2	2	2			2	40	16	--	10	04
5	ME --	4	4	4			3	80	32	--	20	08
6	OJT/FP	-	-	-	4	4	Certified Submission of Dissertation/ OJT Report/ Project Report	80	32	Viva-Voce/ Presentation	20	08
Total		18	18	18	4	4		440			110	
										SEE + IA: 440 + 110 = 550		
Semester I and II		40	40	40	4	4		880	-	SEE + IA: 880 + 220 = 1100		
Total credits required for completing. M.A. I: 44 credits												

MM: Major Mandatory - There will be FOUR mandatory courses for each semester.

ME: Major Elective (Student should opt for ANY ONE course from the group of elective courses/basket).

RM: Research Methodology - It is a mandatory course.

OJT/FP: On Job Training - Internship/Apprenticeship or Field Project: It is a mandatory course. **It should be completed during the period from the end of first semester to the end of second semester.**

NOTE: Separate passing is mandatory for both, Semester End Examination and Internal Evaluation/Assessment.

8. (STRUCTURE OF PROGRAMME)

(Credit Distribution Structure for with Multiple Entry and Exit Options M.A.- I in -----)

Year	Level	Sem	Major with Course Code (Credits)		RM	OJT / FP	Total Credits	Degree
			Mandatory	Electives (Choose ONE elective)				
I	6.0	Sem I	Course Code:- MAU0325MML501G1 Course Name - भाषिक आविष्काराची रूपे (Credits 4)	Course Code: MAU0325MEL501G1 Course Name - आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास (Credits 4)	Course Code: MAU0325RML501G Course Name संशोधनशास्त्र (Credits 4):	--	22	PG Diploma (After 3 year Degree)
			Course Code: MAU0325MML501G2 Course Name - विशेष साहित्यकृतीचा अभ्यास (Credits 4)	Course Code: MAU0325MEL501G2 Course Name लोकविद्या आणि लोकसंस्कृती (Credits 4)				
			Course Code: MAU0325MML501G3 Course Name- आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (स्वातंत्र्यपूर्व काळ) (Credits 4)	Course Code MAU0325MEL501G3 Course Name आधुनिक भाषाविज्ञान (Credits 4)				
				Course Code MAU0325MEL501G4 Course Name सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप (Credits 4)				

			<p>Course Code MAU0325MEL501G5</p> <p>Course Name भाषांतरमीमांसा (Credits 4)</p>				
		<p>Course Code: MAU0325MML501G4 साहित्य आणि ललित कला (Credits 2)</p>	<p>Course Code MAU0325MEL501G6</p> <p>Course Name बालसाहित्य (Credits 4)</p>				
			<p>Course Code MAU0325MEL501G7</p> <p>Course Name वैचारिक साहित्य (Credits 4)</p>				
			<p>Course Name (Credits): MAU0325MEL501G8</p> <p>Course Name लोकप्रिय साहित्य (Credits 4)</p>				

			Course Code MAU0325MEL501G9 Course Name मराठी भाषेची पूर्वरूपे (Credits 4)				
		Sem II	Course Code:- MAU0325MML501H5 Course Name - साहित्यप्रकारांचा सूक्ष्म विचार (Credits 4)	Course Code: MAU0325MEL501H10 Course Name - आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास (Credits 4)	--	Course Code: MAU0325OJP501G Course Name OJT: On Job Training (Internship, Apprenticeship / FP (Field Project) (Credits 4)	22
	Course Code: MAU0325MML501H6 Course Name - विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास (Credits 4)		Course Code: MAU0325MEL501H11 Course Name लोकविद्या आणि लोकसंस्कृती (Credits 4)				
	Course Code: MAU0325MML501H7 Course Name- आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (स्वातंत्र्योत्तर काळ २००० पर्यंत) (Credits 4)		Course Code MAU0325MEL501H12 Course Name आधुनिक भाषाविज्ञान (Credits 4)				

			<p>Course Code: MAU0325MML501H8</p> <p>Course Name साहित्य आणि दृश्यकला (Credits 2)</p>	<p>Course Code MAU0325MEL501H13</p> <p>Course Name सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप (Credits 4)</p>				
				<p>Course Code MAU0325MEL501H14</p> <p>Course Name भाषांतरमीमांसा (Credits 4)</p>				
				<p>Course Code MAU0325MEL501H15</p> <p>Course Name बालसाहित्य (Credits 4)</p>				
				<p>Course Code MAU0325MEL501H16</p> <p>Course Name वैचारिक साहित्य (Credits 4)</p>				

9. COURSE CODE TABLE:**M. A. I Sem- I**

Course Code	Title of New Course
MAU0325MML501G1	भाषिक आविष्काराची रूपे
MAU0325MML501G2	विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास
MAU0325MML501G3	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (स्वातंत्र्यपूर्व काळ)
MAU0325MML501G4	साहित्य आणि ललित कला
MAU0325MEL501G1	आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास
MAU0325MEL501G2	लोकविद्या आणि लोकसंस्कृती
MAU0325MEL501G3	आधुनिक भाषाविज्ञान
MAU0325MEL501G4	सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप
MAU0325MEL501G5	भाषांतरमीमांसा
MAU0325MEL501G6	बालसाहित्य
MAU0325MEL501G7	वैचारिक साहित्य
MAU0325MEL501G8	लोकप्रिय साहित्य
MAU0325MEL501G9	मराठी भाषेची पूर्वरूपे
MAU0325RML501G	संशोधनशास्त्र
M. A. I Sem- II	
MAU0325MML501H5	साहित्य प्रकारांचा सूक्ष्म विचार
MAU0325MML501H6	विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास
MAU0325MML501H7	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (स्वातंत्र्योत्तर काळ २००० पर्यंत)
MAU0325MML501H8	साहित्य आणि दृश्यकला
MAU0325MEL501H10	आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास
MAU0325MEL501 H11	लोकविद्या आणि लोकसंस्कृती
MAU0325MEL501H12	आधुनिक भाषाविज्ञान

MAU0325MEL501H13	सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप
MAU0325MEL501H14	भाषांतरमीमांसा
MAU0325MEL501H15	बालसाहित्य
MAU0325MEL501H16	वैचारिक साहित्य
MAU0325MEL501H17	लोकप्रिय साहित्य
MAU0325MEL501H18	मराठी भाषेची पूर्वरूपे
MAU0325OJP501H	OJT: On Job Training (Internship, Apprenticeship / FP (Field Project)

10. समकक्षता (EQUIVALENCE OF THE PAPERS)

Equivalence: M. A. I Sem- I

Paper Code	Title of Old Paper	Credit	Course Code	Title of New Course	Credit
1	भाषिक आविष्काराचे रूपे	4	MAU0325MML501G1	भाषिक आविष्काराची रूपे	4
2.1	विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास	4	MAU0325MML501G2	विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास	4
3	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (स्वातंत्र्यपूर्व काळ)	4	MAU0325MML501G3	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (स्वातंत्र्यपूर्व काळ)	4
			MAU0325MML501G4	साहित्य आणि ललित कला	2
4.1	आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास	4	MAU0325MEL501G1	आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास	4
4.2	लोकसाहित्य व लोककला	4	MAU0325MEL501G2	लोकविद्या आणि लोकसंस्कृती	4
4.3	आधुनिक भाषाविज्ञान	4	MAU0325MEL501G3	आधुनिक भाषाविज्ञान	4
4.4	सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप	4	MAU0325MEL501G4	सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप	4
4.5	भाषांतरमीमांसा	4	MAU0325MEL501G5	भाषांतरमीमांसा	4
			MAU0325MEL501G6	बालसाहित्य	4
			MAU0325MEL501G7	वैचारिक साहित्य	4
2.2	विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास	4	MAU0325MEL501G8	लोकप्रिय साहित्य	4
			MAU0325MEL501G9	मराठी भाषेची पूर्वरूपे	4
			MAU0325RML501G	संशोधनशास्त्र	4
M. A. I Sem- II					
5	साहित्यप्रकारांचा सूक्ष्म विचार	4	MAU0325MML501H5	साहित्य प्रकारांचा सूक्ष्म विचार	4
6.1	विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास	4	MAU0325MML501H6	विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास	4
7	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (स्वातंत्र्योत्तर काळ 2000 पर्यंत)	4	MAU0325MML501H7	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (स्वातंत्र्योत्तर काळ २००० पर्यंत)	4
			MAU0325MML501H8	साहित्य आणि दृश्यकला	2
8.1	आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास	4	MAU0325MEL501H10	आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास	4

8.2	लोकसाहित्य व लोककला	4	MAU0325MEL501 H11	लोकविद्या आणि लोकसंस्कृती	4
8.3	आधुनिक भाषाविज्ञान	4	MAU0325MEL501H12	आधुनिक भाषाविज्ञान	4
8.4	सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप	4	MAU0325MEL501H13	सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप	4
8.5	भाषांतरमीमांसा	4	MAU0325MEL501H14	भाषांतरमीमांसा	4
			MAU0325MEL501H15	बालसाहित्य	4
			MAU0325MEL501H16	वैचारिक साहित्य	4
6.2	विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास	4	MAU0325MEL501H17	लोकप्रिय साहित्य	4
			MAU0325MEL501H18	मराठी भाषेची पूर्वरूपे	4
			MAU0325OJP501H	OJT: On Job Training (Internship, Apprenticeship / FP (Field Project)	4

11. Determination of CGPA, Grading and declaration of results:

Shivaji University has adopted 10 point Grading System as follows:

- **In each semester, marks obtained in each course (Paper) are converted to grade points:**
  - If the total marks of course are 100 and passing criteria is 40%, then use the following Table 1 for the conversion.
  - If total marks of any of the course are different than 100 (e.g. 50) and passing criterion is 40%, then marks obtained are converted to marks out of 100 as below:

$$\text{Marks out of 100} = \frac{\text{Marks obtained by student in that course}}{\text{Total marks of that course}} \times 100$$

and then grade points are computed using Marks out of 100 as per Table 1.

Table 1: Conversion of Marks out of 100 to grade point

Sr. No.	Marks Range out of 100	Grade point	Letter grade
1	80-100	10	O: Outstanding
2	70-79	9	A+: Excellent
3	60-69	8	A: Very Good
4	55-59	7	B+: Good
5	50-54	6	B: Above Average
6	45-49	5	C: Average
7	40-44	4	P: Pass
8	0-39	0	F: Fail
9	Absent	0	Ab: Absent

Table 2 : Conversion of Marks out of 50 to grade point (Passing: 20)

Sr. No.	Marks Range out of 50	Grade point	Letter grade
1	40-50	10	O: Outstanding
2	35-39	9	A+: Excellent
3	30-34	8	A: Very Good
4	28-29	7	B+: Good

5	25-27	6	B: Above Average
6	23-24	5	C: Average
7	20-22	4	P: Pass
8	0-19	0	F: Fail
9	Absent	0	Ab: Absent

➤ **Computation of Semester Grade Point Average (SGPA) :**

Based on the grade points earned in each course in each semester, *Semester Grade Point Average (SGPA)* is computed as follows:

The SGPA is the ratio of sum of the product of the number of credits with the grade points scored by a student in all the courses taken by a student in that semester and the sum of the number of credits of all the courses undergone by a student in that semester. The SGPA of the ith semester is denoted by S_i . The formula is given by

$$SGPA \text{ of semester } i = S_i = \frac{\sum_{j=1}^k c_j \times G_j}{\sum_{j=1}^k c_j}$$

where c_j is the number of credit of jth course, G_j is the grade points earned in the jth course and k be the number of courses in i^{th} semester.

➤ **Computation of Semester Grade Point Average (SGPA) :**

Based on the SGPA of each semester, *Cumulative Grade Point Average (CGPA)* is computed as follows:

The CGPA is also calculated in the same manner taking into account all the courses undergone by a student over all the semesters of a programmed,

$$CGPA = \frac{\sum_{i=1}^m C_i \times S_i}{\sum_{i=1}^m C_i}$$

Where C_i is the total number of credits in i^{th} semester, S_i is the SGPA of ith semester and m is the number of semesters in the programme.

➤ **Based on CGPA, final letter grade is assigned as below :**

Table 3: Final Cumulative Grade Point Average (CGPA) and Final Grade for course

Sr. No.	CGPA Range	Grade	Grade Descriptions
1	9.50-10.00	O	Outstanding
2	8.86-9.49	A+	Excellent

3	7.86-8.85	A	Very Good
4	6.86-7.85	B+	Good
5	5.86-6.85	B	Above Average
6	4.86-5.85	C	Average
7	4.00-4.85	P	Pass
8	0.00-3.99	F	Fail
9	Nil	AB	Absent

Remarks :

1. B+ is equivalent to 55% marks and B is equivalent to 50 % marks. The final later grade is based on the grade points in each course of entire programme and not on marks obtained each course of entire programme.
2. The SGPA and CGPA shall be round off to two decimal points.

12. प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप व गुणविभागणी (NATURE OF QUESTION PAPER AND SCHEME OF MARKING):

अ) एकूण गुण ८० - श्रेयांक ४

प्रश्न क्र १. बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न (दहा प्रश्न) (प्रत्येकी २ गुण)	गुण -२०
प्रश्न क्र २. लघुत्तरी प्रश्न (चार पैकी दोन) (शब्दमर्यादा ३०० ते ४००)	गुण -२०
प्रश्न क्र ३. अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न (शब्दमर्यादा ६०० ते ८००)	गुण -२०
प्रश्न क्र ४. अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न (शब्दमर्यादा ६०० ते ८००)	गुण -२०

ब) एकूण गुण ४० - श्रेयांक २

प्रश्न क्र १. बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न (पाच प्रश्न) (प्रत्येकी २ गुण)	गुण -१०
प्रश्न क्र २. लघुत्तरी प्रश्न (दोन पैकी एक) (शब्दमर्यादा ३०० ते ४००)	गुण -१०
प्रश्न क्र ३. अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न (शब्दमर्यादा ६०० ते ८००)	गुण -२०

क) अंतर्गत मूल्यमापन (INTERNAL ASSESSMENT)

गुण -२०

सत्र 1 - सेमिनार (गोषवारा सादर करणे बंधनकारक)

सत्र 2 - शोधनिबंध / ग्रंथपरीक्षण / समीक्षा लेखन /अभ्यास सहल वृत्तांत इत्यादी.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Mandatory

भाषिक आविष्काराची रूपे

Course No - MM1

Course Code- MAU0325MML501G1

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. भाषिक आविष्काराचे स्वरूप समजून घेणे.
२. भाषेची सर्जनशील प्रक्रिया समजून घेणे.
३. भाषा आणि साहित्य यांचा संबंध समजून घेणे.
४. भाषा आणि साहित्यप्रकार यांतील अनुबंध समजून घेणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग 1 Module 1	भाषिक आविष्कार भाषेची ओळख आविष्काराचे प्रकार : मौखिक-लिखित	15	1
विभाग 2 Module 1I	भाषेची सर्जनशील प्रक्रिया भाषा आणि दृकश्राव्य कला भाषा आणि सादरीकरणाची कला	15	1
विभाग 3 Module 1II	भाषा आणि साहित्य साहित्याचे माध्यम म्हणून भाषेचे कार्य साहित्यभाषेची वैशिष्ट्ये	15	1
विभाग 4 Module 1V	भाषा आणि कथन (कादंबरी, कथा, महाकाव्य) भाषा आणि भावविणे (काव्य) भाषा आणि दाखविणे (नाटक/सिनेमा)	15	1

संदर्भ ग्रंथ

१. वेलेक रेने, वॉरन, ऑस्टिन : साहित्यसिद्धान्त,(अनु.) मालशे, स. गं.,महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
२. भागवत, श्री. पु. व इतर (संपा.) : साहित्यप्रकार आणि अध्यापन, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
३. वास्कर, आनंद (संपा.) : वाङ्मयप्रकारांची संकल्पना व स्वरूप, (विजय निबंळकर गौरव ग्रंथ), अन्वय प्रकाशन, पुणे.
४. मर्ढेकर, बा. सी. : सौंदर्य आणि साहित्य, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
५. गोडसे, द. ग. : पोत, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
६. पाटणकर, रा. भा. : सौंदर्यमीमांसा, मौज प्रकाशनगृह, मुंबई.
७. पाटणकर, वसंत : साहित्यशास्त्र : स्वरूप आणि समस्या, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
८. कुलकर्णी, मधू : ललित साहित्याच्या आकृतिबंधाची जडणघडण, शुभदा सारस्वत पब्लिकेशन्स, पुणे.
१०. नेमाडे, भालचंद्र : साहित्याची भाषा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
११. डहाके, वसंत आबाजी : दृश्यकला आणि साहित्य, लोकवाड्म गृह प्रकाशन, मुंबई.
१२. रेगे, पु. शि. : छांदसी, मौज प्रकाशनगृह, मुंबई.
१३. आचवल, माधव : किमया, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
१४. पाटील, गंगाधर : समीक्षामीमांसा, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
१५. खोपकर, अरुण : चलत-चित्रव्यूह, लोकवाड्मय गृह, मुंबई.
१६. बरवे, प्रभाकर : कोरा कॅनव्हास, मौज प्रकाशन, मुंबई.
१७. रसाळ, सुधीर : कविता आणि प्रतिमा : मौज प्रकाशन, मुंबई.
१८. जाधव, रा. ग. : मराठी कथारूपे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
१९. पवार, गो. मा. विनोद: तत्व आणि स्वरूप, मौज प्रकाशन, मुंबई

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Mandatory

विशेष वाङ्मयकृतीचा अभ्यास

Course No - MM2

Course Code- MAU0325MML501G2

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. विशिष्ट साहित्यकृतीचा अभ्यास कसा करावा हे समजून घेणे.
२. लेखकाचे वाङ्मयीन व्यक्तिमत्त्व आणि साहित्यकृती व त्यांचा समकाल समजून घेणे.
३. साहित्यकृतीतून समकालाचे प्रतिबिंब कशा प्रकारे प्रकट होते याचा अभ्यास करणे.
४. साहित्यकृतीचे स्वरूप व रूपबंध समजून येईल.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग 1 Module 1	गोविंदप्रभू चरित्र संपा. वि. भि. कोलते (अरुण प्रकाशन, मलकापूर)	15	1
विभाग 2 Module 2	मराठेशाहीतील पत्ररूप गद्य (इ.स. १६५० ते १७५०) सुधाकर पवार (शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर)	15	1
विभाग 3 Module 3	नदीष्ट मनोज बोरगावकर (ग्रंथाली प्रकाशन, पुणे)	15	1
विभाग 4 Module 4	सूर्य पाहिलेला माणूस मकरंद साठे (पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई)	15	1

- वरील साहित्यकृतींचे अध्यापन करताना लेखक अभ्यासपद्धतीचा उपयोग करणे आवश्यक आहे.

संदर्भ ग्रंथ

१. बेलवलकर, सुमन : लीळाचरित्रातील समाजदर्शन, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
२. कोलते, वि. भि. : महानुभाव तत्त्वज्ञान, राऊळ प्रकाशन, औरंगाबाद.
३. कोलते, वि. भि. व इतर (संपा.) : श्री चक्रधर दर्शन, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
४. तुळपुळे, शं. गो. : महानुभव पंथ आणि त्यांचे वाङ्मय-, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
५. आवलगावकर, अविनाश : महानुभव साहित्य – शोध संचार, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
६. कुलकर्णी, श्री. रं. : प्राचीन मराठी गद्य – प्रेरणा आणि परंपरा, का. स. वाणी प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे.

७. तुळपुळे, शं. गो. : यादवकालीन मराठी भाषा, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
८. तुळपुळे, शं. गो. : प्राचीन मराठी गद्य, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
९. तुळपुळे, शं. गो. : महानुभाव गद्य, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
१०. साठे, मकरंद : मराठी रंगभूमीच्या तीस रात्री, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
११. साठे, मकरंद : निवडक निबंध भाग-१, २, मनोविकास प्रकाशन, पुणे.
१२. भावे, पुष्पा : रंग नाटकाचे, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई.
१३. बेदरकर, स्वानंद (संपा.) : शब्दकल्पिताचे- न पाठवलेली पत्रे, शब्दमल्हार प्रकाशन, नाशिक.
१४. गोरे, दादा : नदीष्ट, साधना, जून २०२०.
१५. पगार, एकनाथ : मातृकोशाचा शोध (नदीष्ट), दमसा पत्रिका, कोल्हापूर. (जानेवारी-मार्च २०२१)
१६. जोशी, श्रीपाद : नदीष्ट – परस्परांपासूनचे तुटलेले सारेच काही सांधण्याचा प्रयत्न, समाज प्रबोधन पत्रिका, २०२०.
१७. आमले, रवी : नदीष्ट- तुमच्या-माझ्या ‘पॉलिटीक्स’ची गोष्ट, महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका, २०१९.
१८. चव्हाण, चंद्रकांत : संवेदनांचे किनारे धरून वाहणारी स्मृतींची सुमने- नदीष्ट, प्रतिष्ठान, २०१९.
१९. आळवेकर, एकनाथ : मराठी ग्रामीण कादंबरीची कलारूपे, हर्मिस प्रकाशन, पुणे, २०२३
२०. घोलप, दत्ता: मराठी कादंबरी आशय आणि आविष्कार, अक्षरवाङ्मय प्रकाशन, पुणे. २०१८

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Mandatory

आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (स्वातंत्र्यपूर्व काळ)

Course No - MM3

Course Code- MAU0325MML501G3

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

- स्वातंत्र्यपूर्व काळातील महाराष्ट्रातील सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक जीवनाची पार्श्वभूमी समजून घेणे तसेच त्याचा साहित्यावरील आंतरसंबंध अभ्यासणे
- या काळातील विविध साहित्यप्रवाहांचा इतिहास अभ्यासताना त्या त्या प्रवाहातील वाङ्मयप्रकारांचे स्वरूप वैशिष्ट्ये अभ्यासणे
- मुख्य प्रवाहातील साहित्याबरोबरच इतर समांतर साहित्य प्रवाहांची वैशिष्ट्ये समजून घेणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना साहित्याच्या निर्मितीचे सामाजिक, सांस्कृतिक, राजकीय संदर्भ	15	1
विभाग २ Module 2	भाषांतरित वाङ्मय	15	1
विभाग ३ Module 3	नियतकालिकातील वाङ्मय ○ दर्पण, प्रभाकर (शतपत्रे), निबंधमाला, केसरी, सुधारक इत्यादी. ○ सत्यशोधकीय नियतकालिके ○ मूकनायक, बहिष्कृत भारत व जनता इत्यादी ○ वाङ्मयीन नियतकालिके	15	1
विभाग ४ Module 4	कथात्म साहित्य कथा, कादंबऱ्या, नाटक, कविता	15	1

संदर्भग्रंथ

१. पुंडे, द. दि. व इतर (संपा.): वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
२. नाईक, शोभा, शिंदे, रणधीर : वाङ्मयेतिसहासाचे पुनर्लेखन, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली.
३. नेमाडे, भालचंद्र : टीकास्वयंवर, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
४. कुलकर्णी, गो. म. : गांधीवाद आणि मराठी साहित्य, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
५. डहाके, वसंत आबाजी: मराठी साहित्य इतिहास आणि संस्कृती, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
६. कुलकर्णी, गो. म. : आधुनिक मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, मेहता पब्लिशिंग, पुणे.
७. पवार, गो. मा. : साहित्यमूल्ये आणि अभिरुची, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
८. पाध्ये, दिगंबर : साहित्य, समाज आणि संस्कृती, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
९. केळकर, अशोक : रुजुवात, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई.
१०. पोतदार, द.वा.: मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
११. केतकर, श्री. व्यं. : महाराष्ट्रीयांचे काव्यपरीक्षण, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
१२. कुलकर्णी, गो. म. : वाटा आणि वळणे, नवसाहित्य प्रकाशन, बेळगाव.
१३. काळे, अक्षयकुमार : अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन, बनहट्टी प्रकाशन, नागपूर.
१४. कुलकर्णी, वा. ल. : विविध ज्ञानविस्तार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
१५. बांदिवडेकर, चंद्रकांत : मराठी कादंबरीचा इतिहास, मेहता पब्लिशिंग, पुणे.
१६. देशपांडे, अ. ना. : आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
१७. नरके, हरी व इतर (संपा.) : - डॉ. बाबासाहेब यांची पत्रकारिता, (खंड १९ व २०), डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर चरित्र साधने प्रकाशन समिती, मुंबई.
१८. शिंदे, अरुण (संपा.) : सत्यशोधकीय नियतकालिके, कृष्णा संशोधन विकास अकादमी, मंगळवेढा.
१९. शिंदे, अरुण (संपा.) : सत्यशोधकांचे शेतकरी विषयक विचार, दर्या प्रकाशन, पुणे.
२०. शिंदे, अरुण(संपा.) : 'राष्ट्रवीर' मधील शामराव भोसले यांचे अग्रलेख, छत्रपती शाहू प्रकाशन मंडळ, बेळगाव.
२१. परब, सचिन (संपा.) : प्रबोधनमधील प्रबोधनकार (प्रबोधन नियतकालिकातील केशव सीताराम ठाकरे यांचे लेख खंड १, २, ३), महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
२२. बगाडे, उमेश (संपा.) : विचारकिरण खंड १, दीनमित्र मुकुंदराव पाटील स्मारक समिती तरवडी, जि. अहमदनगर.
२३. विचार किरण दीनमित्रकार मुकुंदराव पाटील समग्र अग्रलेख (खंड १ ते १०), सायन पब्लिकेशन्स, पुणे.
२४. बागल, माधवराव : हंटरकार खंडेराव बागल यांचे निवडक लेख, दी. कोल्हापूर शुगर मिल्स लि. कोल्हापूर.
२५. लेले, रा. के. : मराठी वृत्तपत्रांचा इतिहास, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
२६. पवार, जयसिंगराव (संपा.) : निवडक विजयी मराठा, विजयी मराठा प्रकाशन, कोल्हापूर.
२७. पानतावणे, गंगाधर : पत्रकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, अभिजीत प्रकाशन, नागपूर.
२८. पाळेकर, भगवंत : नव्या मनूतला मराठा अथवा 'जागृति' पत्रातील निवडक लेख, सुभाष पाळेकर, बडोदा.
२९. कानडे, रा. गो. : मराठी नियतकालिकांचा इतिहास, कर्नाटक पब्लिशिंग हाऊस, मुंबई.
३०. टिकेकर, श्री. रा. (संपा.) : लोकवादींची शतपत्रे, विद्यामंदीर प्रकाशन, पुणे.

३१. टिळक, बा. ग. : केसरीतील लेख, केसरी मराठा संस्था, पुणे.
३२. देशपांडे, कुसुमावती : मराठी कादंबरी शतक पहिले (१८५०-१९५०), मुंबई मराठी साहित्य संघ, मुंबई.
३३. कुलकर्णी, अनिरुद्ध (संपा.) : प्रदक्षिणा खंड १ व २, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
३४. भोळे, भा. ल. (संपा.) : बदलता महाराष्ट्र (एन. डी. पाटील गौरव ग्रंथ), आंबेडकर प्रबोधिनी, सातारा.
३५. देसाई, दत्ता (संपा.) : बदलता भारत : मनोविकास प्रकाशन, पुणे.
३६. खोले, विलास : पैलतटावर, मॅजेस्टिक पब्लिशिंग हाऊस, मुंबई.
३७. जोग, रा. श्री. व इतर (संपा.) : मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ४, ५, ६, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Mandatory

साहित्य आणि ललित कला

Course No - MM4

Course Code- MAU0325MML501G4

Course Credits - 2

Marks - Semester End Exam : 40, Enternal Assessment :00, Total Marks : 50

Cours Learning Outcoms

१. साहित्य, इतर ललित कला आणि दृश्य कला यांचा परस्परसंबंध अभ्यासणे.
२. ललित कलांची ओळख करून घेणे.
३. ललित कलांचे विविध संप्रदाय अभ्यासणे.
४. संगीत आणि नृत्य या ललित कलांचा साहित्याशी असलेला संबंध समजून घेणे

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	साहित्य आणि ललित कला ललित कला व्याख्या व स्वरूप, विविध ललित कलांची ओळख, साहित्याशी असणारा परस्पर संबंध आणि तौलनिक विचार, साहित्य आणि कलांमधील विविध संप्रदाय (अभिजातवाद, स्वच्छंदवाद, वास्तववाद, अतिवास्तवाद, अस्तित्ववाद) कलास्वाद आणि अभिरूची, ललित कलांची भाषा आणि शैलीविचार	15	1
विभाग २ Module 2	संगीत आणि नृत्य संगीत : माध्यमविचार, गायन व वादन, संगीतातील छंद, जाती, वृत्त शास्त्रीय संगीत, लोकसंगीत साहित्याशी अनुबंध नृत्य : माध्यमविचार, नृत्याचे प्रकार (कथक, भरतनाट्यम, लावणी इत्यादी) दर्शनशैली साहित्याशी अनुबंध	15	1

संदर्भग्रंथ

१. देशपांडे, ग. त्र्यं. : भारतीय साहित्यशास्त्र, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
२. कॉलिंगवुड, आर. जी. : कलेची मूलतत्त्वे, (अनुवाद : स.गं. मालशे), म.रा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
३. मर्ढेकर, बा. सी., सौंदर्य आणि साहित्य, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
४. पाटणकर, रा. भा., सौंदर्यमीमांसा, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
५. गोडसे, द.ग., मातावळ, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
६. गोडसे, द.ग., लोकधाटी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
७. आरवाडे, शांतिनाथ, राणे, गो. : दृश्यकला मूलतत्त्वे आणि आस्वाद : प्रकाशन, पुणे.
८. डहाके, वसंत आबाजी, दृश्यकला आणि साहित्य , लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
९. बर्वे, प्रभाकर, चित्र-वस्तुविचार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
१०. परांजपे, प्र. ना., लिओनार्दो दा विंची : झिम्गुट फॉयड्, अनुवाद म.रा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ. मुंबई.
पिकॅसो : माधुरी पुरंदरे, पुरंदरे प्रकाशन, पुणे.
११. खोपकर, अरुण, चित्रव्यूह, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
१२. दीक्षित, विजय चित्रपट : एक कला , रेणूका प्रकाशन, नाशिक.
१३. वाटवे, बापू, दादासाहेब फाळके (भारतीय चित्रपटसृष्टीचे जनक) नॅशनल बुक ट्रस्ट, दिल्ली.
१४. आठवले, शांताराम, प्रभात'काल, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
१५. देशपांडे, रेखा, मराठी चित्रपट सृष्टीचा इतिहास, म.रा.साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
१६. सरदार, गं. बा., (संपा.), महाराष्ट्र जीवन, खंड २ रा, जोशी आणि लोखंडे प्रकाशन, पुणे
१७. खोपकर, अरुण, गुरुदत्त : तीन अंकी शोकांतिका, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, पुणे.
१८. सायबर, संस्कृती :रमेश नारायण वरखेडे, इन्स्टिट्यूट ऑफ नॉलेज इंजिनिअरिंग, नाशिक,
१९. किणीकर, रॉय, शिल्पायन, मनोविकास प्रकाशन, पुणे.
२०. रानडे, फिरोज, इमारत, मौज प्रकाशनगृह, मुंबई.
२१. थत्ते, राम, : अजिंठा, अक्षरमुद्रा प्रकाशन, नाशिक
२२. डेंगळे, नरेंद्र, झरोका, ब्रेन टॉनिक प्रकाशन, नाशिक.
२३. ठकार, सुलभा, संगीत आणि सौंदर्यशास्त्र, अ. भा. गंधर्व महाविद्यालय, मिरज.
२४. कुलकर्णी, श्री. रं. (संपा.), संगीत दर्पण, म. रा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
२५. कुलकर्णी, श्री. रं, ओवी ते लावणी, का. स. वाणी मराठी प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे.
२६. चंदावरकर, भास्कर, वाद्यवेध आणि भारतीय संगीताची मूलतत्त्वे, राजहंस प्रकाशन, पुणे.
२७. जोशी, बाबूराव, छंदशास्त्र व संगीत, अजब पुस्तकालय, कोल्हापूर.
२८. रानडे, अशोक, संगीतविचार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई. अशोक रानडे, भारत मुद्रक आणि प्रकाशक लि.,
औरंगाबाद.
२९. साने, पाडूरंग सदाशिव, कला म्हणजे काय ?, (टॉलस्टॉयच्या What is Art या निबंधाचा भावानुवाद) :
कर्नाटक प्रकाशन संस्था, पुणे

३०. गोडसे, द.ग., पोत, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
३१. गोडसे, द.ग., ऊर्जायन, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
३२. रानडे, अशोक, लोकसंगीतशास्त्र भारत, मुद्रक आणि प्रकाशक लि. औरंगाबाद
३३. संगोराम, श्रीरंग, आस्वादक संगीत समीक्षाराजहंस प्रकाशन, पुणे
३४. मोहोळकर, माधव, गीतयात्री मौज प्रकाशनगृह, मुंबई.
३५. भोळे, केशवराव, माझे संगीत रचना आणि दिग्दर्शन, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
३६. देशपांडे, वामनराव, संगीताचे महाराष्ट्रातील कार्य, म.रा.साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
३७. इनामदार, एस.डी. माध्यम प्रतिमा, प्रकाशन, पुणे.
३८. देशपांडे, वि. भा. जोगळेकर, सुषमाः., (संपा.) मराठी कलाभिरुची, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
३९. कोलते प्रभाकर, द्कचिंतन, अनुवाद प्रकाशन, पुणे.
४०. बहुळकर, सुहास, द बॉम्बे रिव्हायव्हरलिस्ट स्कुल, मॅजेस्टिक प्रकाशन, पुणे.
४१. बहुळकर, सुहास, चित्रकार दीनानाथ दलाल चित्र आणि चरित्र, राजहंस प्रकाशन, पुणे.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Elective

आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास

Course Number - ME1

Course Code- MAU0325MEL501G1

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. भारतीयत्वाची संकल्पना समजून घेणे.
२. आंतरभारतीय साहित्यातून प्रकट होणाऱ्या भारतीय संस्कृतीचा परिचय करून घेणे.
३. आंतरभारतीय भाषाभगिनी ही संकल्पना समजून घेणे.
४. राष्ट्रीय एकात्मता व इतर मानवी मूल्यांविषयी जाणीव निर्माण करणे.
५. विद्यार्थ्यांमध्ये मराठी भाषेबरोबरच इतर भारतीय भाषा आणि साहित्याविषयी अभिरुची निर्माण करणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	<ul style="list-style-type: none"> ● भारतीयत्व संकल्पना ● आंतरभारतीय भाषाभगिनी संकल्पना	15	1
विभाग २ Module 2	<ul style="list-style-type: none"> ● भाषांतराची संकल्पना ● भाषांतर, अनुवाद व रूपांतर ● भाषांतरप्रक्रियेचे स्वरूप व महत्त्व ● आंतरभारतीय साहित्याचे मराठीतील भाषांतरण - स्थूल परामर्श	15	1
विभाग ३ Module 3	■ ओम णमो-शांतिनाथ देसाई अनु. अजित मगदूम (साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली)	15	1
विभाग ४ Module 4	■ दगड भिरकावू लागलोय-चंद्रकांत देवताले अनु. प्रफुल्ल शिलेदार (साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली)	15	1

संदर्भग्रंथ

१. वरखेडे, रमेश (संपा.) : भाषांतरविद्या, यशवंतराव चव्हाण, महाराष्ट्र, मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
२. बांदिवडेकर, चंद्रकांत : देशीवाण, अक्षर प्रकाशन, पुणे.
३. सोमण, अंजली (संपा) : भाषांतरमीमांसा, चिन्मय प्रकाशन, पुणे.
४. सारंग, विलास : भाषा आणि भाषांतरे, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
५. कऱ्हाडे, सदा : भाषांतर, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई.
६. गवळी, अनिल, मोरे, नंदकुमार : भाषासंवाद, सायन पब्लिकेशन, पुणे.
७. साने, पांडुरंग सदाशिव : भारतीय संस्कृती, कॉन्टिनेंटल, प्रकाशन, पुणे.
८. पुंडे, द. दि. (संपा.): भारतीय साहित्याची संकल्पना (चंद्रकांत बांदिवडेकर गौरव ग्रंथ), प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
९. कर्वे, इरावती : मराठी लोकांची संस्कृती, देशमुख अँड कंपनी पब्लिशर्स, प्रा. लि. पुणे.
१०. मुळे, वीणा : मराठी अनुवाद ग्रंथसूची, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
११. कालेलकर, ना. गो. : भाषा : इतिहास आणि भूगोल, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
१२. कालेलकर, ना. गो. : भाषा आणि संस्कृती, मौज प्रकाशन, मुंबई.
१३. देवताले, चंद्रकांत : प्रतिनिधीक कविताएँ, राजकमल प्रकाशन, दिल्ली.
१४. परांजपे, प्र. ना. : भाषेतून भाषेकडे... आणि भाषांतराकडे, राजहंस प्रकाशन, पुणे.
१५. गोखले, करुणा : प्रामाणिक ही, सुंदरही : राजहंसप्रकाशन, पुणे.
१६. पाटील, चंद्रकांत : चंद्रकांत देवताले, दै. लोकसत्ता, १९ ऑगस्ट, २०१७.
१७. मुगळी, रं. श्री. : कन्नड साहित्याचा इतिहास, साहित्य अकादमी, दिल्ली.
१८. तोरो, अ. रा. : मराठी कन्नड सांस्कृतिक अनुबंध, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
१९. चंदनाची, शिडी, : चंद्रकांत देवतालेंच्या निवडक कविता, वर्णमुद्रा प्रकाशन, जळगाव.
२०. जाधव, भरत, : तौलनिक साहित्याभ्यास-नव्या दिशा, स्वच्छंद प्रकाशन, कोल्हापूर, २०२१
२१. Sarang, Vilas: Stylistics of Literary Translation, Gurudev Tagore Chair of Comparative Literature, University of Bombay, 1988.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Elective

लोकविद्या आणि लोकसंस्कृती

Course Number - ME2

Course Code- MAU0325MEL501G2

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. लोकविद्या आणि लोकसंस्कृती यातील परस्परसंबंधाचे आकलन होईल.
२. लोकविद्येची संकल्पना व स्वरूप समजेल.
३. लोकविद्या आणि लोकसंस्कृतीच्या परंपरेची ओळख होईल.
४. लोकविद्येच्या उगम आणि व्याप्तीबद्दल माहिती होईल.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	लोकविद्या : संकल्पना आणि स्वरूप मौखिक साहित्य आणि ज्ञानसंपदा, जानपदांच्या ललितकला, लोकविद्या आणि लोकसंस्कृती, लोकविद्या आणि लोकमानस, लोकविद्या : आदिबंध आणि कल्पनाबंध	15	1
विभाग २ Module 2	लोकविद्या : व्याप्ती आणि प्रभाव लोकविद्येचे प्रकार : शाब्द – कथा, गीते, वाक्प्रचार, म्हणी, उखाणे, आख्याने लोककला – लोकनृत्य, लोकनाट्य, लोकवाद्ये, शिल्पमूर्ती लोकरूढी – लोकभ्रम, लोकसमज, लोकतत्त्व, लोकविधी आणि या सर्वांचा समाजावरील प्रभाव	15	1
विभाग ३ Module 3	लोकविद्या आणि अन्य ज्ञानशाखा आंतरसंबंध मानवंशशास्त्र, समाजशास्त्र, मानसशास्त्र, भाषाशास्त्र, इतिहास, तत्त्वज्ञान, धर्मशास्त्र इत्यादी ज्ञानशाखांशी आंतरसंबंध	15	1
विभाग ४ Module 4	लोकविद्या आणि लोकजीवन लोकविद्या आणि समाज, समूहजीवन आणि मौखिक परंपरा, वर्तनपरंपरा, वस्तू किंवा साधनपरंपरा, पारंपरिक खेळ	15	1

संदर्भग्रंथ

१. भागवत, दुर्गा : लोकसाहित्याची रूपरेखा, वरदा प्रकाशन, पुणे.
२. व्यवहारे, शरद: लोकसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप, तिरूपती प्रकाशन, परभणी.
३. सहस्रबुद्धे, अनिल: लोकसाहित्य विचार, सविता प्रकाशन, औरंगाबाद.
४. मोरजे, गंगाधर : लोकसाहित्य एक स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र, दास्ताने रामचंद्र आणि कंपनी, पुणे.
५. बाबर, सरोजिनी: लोकसाहित्य आणि लोकसंस्कृती संमेलन महाराष्ट्र लोकसाहित्य समिती, पुणे
६. मोरजे, गंगाधर: मराठी लावणी वाङ्मय, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
७. ढेरे, रा. चिं.: लोकसंस्कृतीची क्षितिजे, विश्वकर्मा साहित्यालय, पुणे.
८. ढेरे, रा. चिं. : लोकसाहित्य शोध आणि समीक्षा, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे.
९. ढेरे, रा. चिं. : लोकसंस्कृतीचे उपासक, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
१०. कुळे, मुकुंद : लोकरहाटी, मनोविकास प्रकाशन, पुणे.
११. वाकोडे, मधुकर: लोकप्रतिमा आणि लोकतत्त्वे, लोकवाङ्मय गृहप्रकाशन, मुंबई
१२. व्यवहारे, शरद: लोकसंस्कृतीचा अंतःप्रवाह, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
१३. शिंदे, विश्वनाथ : शोधयात्रा रंगभूमीची, पद्मगंधा प्रकाशन पुणे.
१४. भवाळकर, तारा: मायवाटेचा मागोवा, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
१५. ठाकूर, भगवान: आंबेडकरी जलसे, सुगावा प्रकाशन, पुणे.
१६. खरात, संभाजी: सत्यशोधकी जलसे, लोकसाहित्य प्रकाशन, औरंगाबाद
१७. भागवत, दुर्गा : धर्म आणि लोकसाहित्य, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
१८. कोसंबी, डी. डी. : पुराणकथा आणि वास्तव, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
१९. मांडे, प्रभाकर : लोकरंगभूमी, मधूराज पब्लिकेशन्स, पुणे.
२०. बाबर, सरोजिनी: लोकसाहित्याचा शब्दकोश, महाराष्ट्र राज्य लोकसाहित्य समिती, पुणे
२१. व्हटकर, नामदेव : मराठी लोकनाट्य तमाशा कला आणि साहित्य.
२२. पराजपे, तारा : अनुबंध, सविता प्रकाशन, औरंगाबाद.
२३. जोशी, शं. बा. : मन्हाटी संस्कृती : काही समस्या, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
२४. वाकोडे, मधुकर : मराठी लोककथा, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली.
२५. काकोडे, मधुकर, करोगल, सुषमा (संपा.) : मौखिकता आणि लोकसाहित्य, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली.
२६. भोसले, द. ता. (संपा.) : लोकजीवन आणि लोकसंस्कृती, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
२७. भोसले, द. ता. : संस्कृतीच्या पाऊलखुणा, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
२८. इंगोले, कृष्णा. : लोकसंस्कृतीतील स्त्री रूपे, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Elective

आधुनिक भाषाविज्ञान

Course Number - ME3

Course Code- MAU0325MEL501G3

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. भाषिक व्यवहाराचे स्वरूप समजावून घेऊन भाषा वैज्ञानिकांच्या भाषाविषयक संकल्पनांचा परिचय होईल.
२. आधुनिक भाषाविज्ञानाचा मराठी भाषेच्या संदर्भात परिचय होईल.
३. भाषेच्या अभ्यासाच्या पद्धतींचे मराठी भाषेच्या संदर्भात आकलन होईल.
४. भाषिक परिवर्तनाचे स्वरूप समजेल.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	भाषिक व्यवहाराचे स्वरूप 1. भाषिक व भाषेतर संप्रेषण 2. सोस्यूर - भाषिक व्यवस्था (Langue) व भाषिक परिवर्तन (Parol) 3. चॉम्स्की - भाषिक क्षमता (Competence) व भाषिक प्रयोग (Performance) 4. ब्लूम फिल्ड - वाचिक वर्तन 5. उच्चार व लेखन	15	1
विभाग २ Module 2	आधुनिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप (वर्णनात्मक किंवा संरचनावादी भाषाविज्ञान) अ) स्वन-स्वनिम-स्वनांतर 1. स्वनिम निश्चितीची तत्त्वे 2. स्वनिम विनियोगाचे प्रकार 3. ध्वनिसाम्यता काटकसरीचे तत्त्व	15	1

	<p>4. स्वनिमाचे प्रकार</p> <p>5. मराठी स्वनिमव्यवस्था</p> <p>ब) रूप-रूपिम-रूपिकांतर</p> <p>1.स्वनिमाश्रयी व रूपिमाश्रयी रूपिकांतरे</p> <p>2.शून्य रूपिकांतर</p> <p>3.रूपिमांचे प्रकार</p> <p>क) विकारसरणी - वचन, लिंग, विभक्ती</p> <p>ड) पदघटना – प्रत्यय, समास, अभ्यस्त पदे</p>		
<p>विभाग ३</p> <p>Module 3</p>	<p>भाषेच्या अभ्यासाच्या पध्दती</p> <p>1. भाषाभ्यासाचे स्वरूप व विशेष</p> <p>2. ऐतिहासिक भाषाभ्यासपद्धती</p> <p>3. तुलनात्मक भाषाभ्यास पद्धती</p> <p>4. वर्णनात्मक भाषाभ्यास पद्धती</p>	15	1
<p>विभाग ४</p> <p>Module 4</p>	<p>भाषिक परिवर्तन</p> <p>1. ध्वनिपरिवर्तन – ध्वनिपरिवर्तनाची कारणे व प्रकार</p> <p>2. अर्थपरिवर्तन - अर्थपरिवर्तनाची कारणे व प्रकार</p>	15	1

संदर्भग्रंथ

१. मालशे, स. गं. व इतर (संपा.) : भाषाविज्ञान वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
२. गर्जेद्रगडकर, श्री. ना. : भाषा आणि भाषाशास्त्र, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
३. कालेकर, ना. गो. : ध्वनिविचार, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
४. मालशे, मिलिंद : आधुनिक भाषाविज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
५. कुलकर्णी, आरती : भाषाविज्ञान : संकल्पना आणि स्वरूप, विजय प्रकाशन, नागपूर.
६. केळकर, अशोक : मध्यमा : भाषा आणि भाषाव्यवहार, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
७. केळकर, अशोक : वैखरी : भाषा आणि भाषाव्यवहार, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
८. जोगळेकर, गं. ना. : अभिनव भाषाविज्ञान, सुविचार प्रकाशन मंडळ, पुणे.
९. गोसावी, र. रा. : मराठीचे ऐतिहासिक भाषाशास्त्र, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
१०. गवळी, अनिल, भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा : हिरण्यकेशी प्रकाशन, कोल्हापूर
११. कदम, महेंद्र : मराठीचे वर्णनात्मक भाषाविज्ञान, स्नेहवर्धन प्रकाशन गृह, पुणे.
१२. धोंडगे, रमेश : अर्वाचीन मराठी : एक भाषा वैज्ञानिक अभ्यास, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
१३. धोंडगे, रमेश : वर्णनात्मक भाषाविज्ञान, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
१४. धोंडगे, रमेश (संपा.) : मराठी भाषा आणि शैली, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.

१५. काळे, कल्याण (संपा.) : आधुनिक भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक, संरचनात्मक आणि सामाजिक, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
१६. पोतदार, अनुराधा : मराठीचा अर्थविचार, पुणे युनिव्हर्सिटी, पुणे.
१७. ठाले-पाटील, कौतिकराव : मराठी भाषिक आणि वाङ्मयीन संस्कृती, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई.
१८. कुलकर्णी, कृ. पां. : मराठी भाषा : उद्गम व विकास, मेहता पब्लिकेशन हाऊस, पुणे.
१९. गोविलकर, लीला : वर्णनात्मक भाषाविज्ञान, आरती प्रकाशन, पुणे.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Elective

सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप

Course Number - ME4

Course Code- MAU0325MEL501G4

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. सर्जनशील लेखनातून प्रकट होणारे माणूस आणि समाज यातील परस्परसंबंध शोधणे.
२. सर्जनशील लेखनाच्या विविध अभिव्यक्तींचा अभ्यास करणे.
३. सर्जनशील साहित्यप्रकारांची ओळख करून घेणे.
४. सर्जनशील लेखनाचे विशेष अभ्यासणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	<ul style="list-style-type: none"> ○ सर्जनशील लेखनातून व्यक्त होणारे व्यक्ती आणि समाज यातील अन्योन्य संबंध ○ सर्जनशील लेखन, लेखक, वाचक आणि समाज यांतील नातेसंबंध ○ सर्जनशील लेखनाची गरज	15	1
विभाग २ Module 2	<ul style="list-style-type: none"> ○ व्यावहारिक लेखन आणि सर्जनशील लेखन यातील फरक ○ सर्जनशील लेखनाचे विशेष	15	1
विभाग ३ Module 3	<ul style="list-style-type: none"> ○ कथन, नाट्य व काव्य हे अभिव्यक्तीचे मूलभूत प्रकार ○ कथनाचे वेगवेगळे प्रकार ○ भाषेची लय	15	1
विभाग ४ Module 4	<ul style="list-style-type: none"> ○ कथानक ○ पात्ररचना ○ कथानकाला पार्श्वभूमी, भवताल साकारणे ○ वातावरणनिर्मिती ○ लय, प्रतिमांचा वापर ○ वाचनीयता ○ लेखनाला सूत्रबद्ध रचना पुरविणे	15	1

संदर्भग्रंथ

१. यादव, आनंद : साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया, मेहता पब्लिकेशन, पुणे.
२. नेमाडे, भालचंद्र : सोळा भाषणे, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
३. नेमाडे, भालचंद्र : निवडक मुलाखती, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
४. माडगूळकर, व्यंकटेश : चित्र आणि चरित्रे, मेहता पब्लिकेशन, पुणे.
५. पेंडसे, श्री.ना. : माणूस आणि लेखक – एक मित्र, परचुरे प्रकाशन, पुणे.
६. हातकणंगलेकर, म.द.(संपा.) : जी.ए.ची निवडक पत्रे, राजहंस प्रकाशन, पुणे.
७. सारंग, विलास : सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
८. दळवी, जयवंत : साहित्यिक गप्पा, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
९. वास्कर, आनंद (संपा.) : वाङ्मयप्रकार स्वरूप आणि संकल्पना,
१०. डहाके, वसंत आबाजी : यात्रा अंतर्यात्रा, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन,, मुंबई.
११. काळसेकर, सतीश : वाचणान्याची रोजनिशी, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन,, मुंबई.
१२. रिंढे, नितीन : पासोडी, पपायरस प्रकाशन, मुंबई.
१३. रिंढे, नितीन : मराठी कादंबरी पैस आणि परीघ : शब्द प्रकाशन, मुंबई.
१४. पाटील, आनंद : सृजनात्मक लेखन, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
१५. बोकील, मिलिंद : गोष्ट मेंढा गावची, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
१६. Brande, Dorotheo(1981), Becoming a writer, New York, Tarcher.
१७. Bailey Tom, (2000) On writing short stories, Oxford.
१८. Forster E.M.(1927) Aspects of the Novel, London.
१९. Wallis Mick and Shepherd Simon, Studying Plays, Bloomsbury Academies, 2010.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Elective

भाषांतरमीमांसा

Course Number - ME5

Course Code- MAU0325MEL501G5

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. भाषांतरमीमांसेचे स्वरूप आणि संकल्पनेचा परिचय करून घेणे.
२. भाषांतरमीमांसेचे प्रकार आणि वाटचालीची माहिती करून घेणे.
३. भाषांतर संकल्पनेचे तात्त्विक स्वरूप आणि महत्त्व जाणून घेणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	भाषांतरमीमांसा स्वरूप संकल्पना भाषांतरविद्या - अनुवाद - भाषांतर - रूपांतर – परंपरा भाषांतर संकल्पनेचा इतिहास मराठीतील भाषांतरविषयक विचार भाषांतर - हेतू - समाजाशास्त्र संस्कृति संदर्भात	15	1
विभाग २ Module 2	भाषांतरमीमांसा प्रकार औपपत्तिक भाषांतरस्वरूप - मूळभाषा - लक्ष्यभाषा भाषेचे स्तर - सामाजिक - सांस्कृतिक स्थलकालभेद उपयोजित भाषांतरमीमांसा अन्यविद्याशाखीय वाङ्मयप्रकार आणि भाषांतर भाषांची सापेक्षता - भाषांची अभिव्यक्ति क्षमता भाषास्तर - मूलनिष्ठ भाषांतर व लक्ष्यनिष्ठ भाषांतर	15	1
विभाग ३ Module 3	भाषांतर प्रकार 1. मूलनिष्ठ 2. लक्ष्यनिष्ठ 3. चिन्हव्यवस्थेच्या स्वरूपा वरून	15	1

	शास्त्रीय भाषाव्यवहार, साहित्यिक भाषाव्यवहार, दैनंदिन भाषाव्यवहार, धार्मिक भाषाव्यवहार		
विभाग ४ Module 4	भाषांतराचे मूल्यमापन आशयकेंद्री, भाषांतराची समीक्षा, संस्कृतीसंदर्भ, रुपनिष्ठ भाषांतर शास्त्र की कला ?	15	1

संदर्भग्रंथ

१. सोमण, अंजली, काळे, कल्याण (संपा.) भाषांतरमीमांसा, चिन्मय प्रकाशन, पुणे.
२. कऱ्हाडे, सदा : भाषांतर, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
३. सारंग, विलास : भाषांतर आणि भाषा, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
४. सारंग, विलास : अक्षरांचा श्रम केला, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
५. नेमाडे, भालचंद्र : साहित्याची भाषा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
६. नेमाडे, भालचंद्र : टिकास्वयंवर, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
७. चित्रे, दि. पु. : साहित्य आणि अस्तित्वभान, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
८. वरखेडे, रमेश : भाषांतरविद्या, य. च. म. मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
९. ठकार, निशिकांत : भाषांतर प्रसंग, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
१०. मिरजकर, निशिकांत: साहित्यगंगा प्रवाह आणि घाट, सुविद्या प्रकाशन, सोलापूर.
११. शिविम संशोधन पत्रिका, (त्रैमासिक), भाषांतर : संकल्पना आणि स्वरूप, (विशेषांक) ऑक्टो-डिसेंबर २०२२
१२. शिविम संशोधन पत्रिका, (त्रैमासिक), भिन्न भाषिक साहित्याची मराठी भाषांतरे, (विशेषांक), जाने-मार्च २०२३

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Elective

बालसाहित्य

Course Number - ME6

Course Code- MAU0325MEL501G6

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. बालसाहित्याचे स्वरूप समजून घेता येईल.
२. बालसाहित्याचे वाङ्मयीन विशेष अभ्यासता येतील.
३. मनोरंजन, ज्ञानविस्तार व आनंदनिर्मिती या प्रयोजनांचे बालसाहित्य निर्मितीतील स्थान समजेल.
४. बालमानसशास्त्र आणि बालसाहित्यातील परस्परसंबंध लक्षात येईल.
५. विविध वयोगटानुसार बालसाहित्यामध्ये कोणते फरक असतात, हे समजेल.
६. मराठीतील बालसाहित्याची परंपरा समजून घेता येईल.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	बालसाहित्य : संकल्पना आणि स्वरूप भारतीय व पाश्चात्य विचारवंतांच्या व्याख्यांचा परिचय, बालसाहित्याची मौखिक परंपरा, कथात्मता व नादमयता, ज्ञानवृद्धी, जिज्ञासापूर्ती, नैतिक शिकवण, कल्पनारम्यता, कल्पनावैचित्र्य/ चमत्कृती, सुबोध व श्रुति मधुर भाषाशैली, गोचर वर्णन पद्धती, मौखिक परंपरेशी नाते, बालसाहित्याच्या छापील ग्रंथांचे निर्मिती विशेष	15	1
विभाग २ Module 2	बालसाहित्याचे वाङ्मयीन विशेष रंजनपरता, अद्भुताचे आकर्षण, बोधपरता, अतिशयोक्ती वर्णने, दृश्यात्मकता (चित्रे, रेखाचित्रे, फोटो), वैज्ञानिक दृष्टिकोन, नैतिकमूल्ये, कल्पनाशीलता, अतार्किकता आणि असंभाव्यता, उत्सुकतेची निर्मिती, लयबद्ध कथनपरता, इंद्रिय संवेदनशीलता, बालमानससंबद्धता - निष्कपटीपणा, सरळपणा, प्रयत्नवाद.	15	1

विभाग ३ Module 3	बालसाहित्य : निर्मितीप्रयोजन बालमनाची घडण, मनोरंजन, ज्ञानविस्तार, संवेदनभाव, सृष्टी व भोवतालाची ओळख, कुतूहलाची जागृती, नैतिक तत्त्वांची रुजवणूक, सुसंस्कारांची ओळख, आनंदनिर्मिती, विचारशक्ती वाढविणे, कर्तव्यभाव आणि जबाबदाऱ्यांची जाणीव करून देणे, अतिशयोक्ती, अद्भुताचे आकर्षण, बोधपरता, रंजनपरता, वैज्ञानिक दृष्टिकोन	15	1
विभाग ४ Module 4	मराठी बालसाहित्य: पद्य ○ मौखिक परंपरेतील बालगीते : मधुकर वाकोडे ○ गावाकडं : इंद्रजित भालेराव ○ झुळ झुळ झरा : दासू वैद्य ○ आनंदाचे झाड : उत्तम कोळगावकर ○ आंबेवाले लोक : ज्ञानदा आसोलकर ○ नदी रुसली, नदी हसली : सुरेश सावंत ○ थुईथुई आभाळ : गोविंद पाटील ○ सुंदर माझी शाळा : गणेश घुले ○ हिरवं हिरवं जंगल : लीला शिंदे ○ सावल्यांच गाव : माया धुप्पड ○ चैतन्याचा मळा : गेणू शिंदे	15	1

संदर्भग्रंथ

१. दांडेकर, मालतीबाई : बालसाहित्याची रूपरेखा, मराठी ग्रंथ संग्रहालय, मुंबई.
२. भांड, बाबा : श्रेष्ठ भारतीय बालकथा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
३. भागवत, लीलावती : मराठी बालसाहित्य प्रवाह आणि स्वरूप,
४. शाह, सुलभा : मराठी बालवाङ्मय स्वरूप आणि अपेक्षा, लिलावती प्रकाशन, धुळे
५. साने, पांडुरंग सदाशिव : श्यामची आई, साकेश प्रकाशन, पुणे
६. करंदीकर, विंदा. : बालकवितेचे स्वरूप, परंपरा आणि नवता, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
७. सुर्वे-बोरसे, विद्या : बालसाहित्य : आकलन आणि समीक्षा, स्पर्श प्रकाशन, पुणे.
८. महाजन, आबा गोविंद, बालसाहित्य : आकलन आणि परिचय , अथर्व प्रकाशन, जळगाव.
९. पाटील, लीला : प्रसंगातून शिक्षण, ऋचा प्रकाशन, नागपूर.
१०. पाटील, लीला : लिहिणं मुलाचं, शिकवणं शिक्षकांचं, मॅजिस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
११. महाजन, आबा : बालसाहित्याच्या निर्मितीचा अनुभव, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
१२. जोंधळे, महावीर : बालकुमार साहित्य आशय आणि लयतत्त्व.
१३. सावंत, सुरेश : बालसाहित्य आणि बालशिक्षणाचा अनुबंध.
१४. सावंत, सुरेश : वाचन संस्कृती आणि लेखन संस्कृती.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Elective

वैचारिक साहित्य

Course Number - ME7

Course Code- MAU0325MEL501G7

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. वैचारिक साहित्याची संकल्पना व स्वरूप समजून घेणे.
२. वैचारिक साहित्याच्या प्रेरणा व वैशिष्ट्ये समजून घेणे.
३. वैचारिक साहित्याची आधारत्त्वे व मूल्ये समजून घेणे.
४. समकालीन राजकीय, सामाजिक, सांस्कृतिक परिस्थिती व वैचारिक लेखन यांचा अनुबंध अभ्यासणे.
५. मराठी वैचारिक साहित्याचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये समजून घेणे.
६. मराठी वैचारिक साहित्याची वाङ्मयीन वैशिष्ट्ये अभ्यासणे
७. वैचारिक लेखनाच्या जाणिवा व कौशल्ये विकसित करणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	वैचारिक साहित्य: संकल्पना व स्वरूप <ul style="list-style-type: none"> ● वैचारिक साहित्य-संकल्पना, प्रेरणा व इतर वाङ्मय प्रकाराहून वेगळेपण ● वैचारिक साहित्याची वैशिष्ट्ये<ol style="list-style-type: none"> १. विचार प्रकटीकरण, २. तार्किकता, ३. कार्यकारणभाव, ४ वस्तुनिष्ठता, ५. खंडनमंडण, ६. विश्लेषण, ७. मूल्यात्मकता, ८. मुद्देसूदमांडणी, ९. आवाहकता, १०. भाषा इत्यादी. ● वैचारिक साहित्याची आधार तत्त्वे –<ol style="list-style-type: none"> १. व्यक्तिवाद, २. विवेकवाद, ३. इहवाद, ४. प्रबोधन, ● वैचारिक साहित्यातून आविष्कृत होणारी मूल्ये<ol style="list-style-type: none"> १. स्वातंत्र्य, २. समता, ३. बंधुता, ४. मानवी प्रतिष्ठा, ५. न्याय, ६. सहिष्णुता, ७. धर्मनिरपेक्षता इत्यादी.	15	1

विभाग २ Module 2	एकोणिसाव्या शतकातील वैचारिक साहित्य <ul style="list-style-type: none"> एकोणिसाव्या शतकातील राजकीय – सामाजिक, परिस्थिती व वैचारिक लेखनाच्या प्रेरणा बाळशास्त्री जांभेकर, मिसेस फेरार, दादाबो पांडुरंग तर्खडकर, भाऊ महाजन, लोकहितवादी गोपाळ हरि देशमुख, बाबापद्मनजी, विष्णुशास्त्री पंडित, विश्वनाथ नारायण मंडलिक, रामकृष्ण विश्वनाथ, का. ब. मराठे, रा. गो. भांडारकर, महादेव गोविंद रानडे, महात्मा फुले, कृष्णराव भालेकर, नारायण मेघाजी लोखंडे, गोपाळबाबा वलंगकर, मुक्ता साळवे, सावित्रीबाई फुले, पंडित रमाबाई, ताराबाई शिंदे इत्यादींच्या वैचारिक लेखनाचे स्वरूपविशेष 	15	1
विभाग ३ Module 3	निवडक वैचारिक साहित्य <ul style="list-style-type: none"> साहित्यकृती एकोणिसाव्या शतकातील मराठी गद्य (खंड-1) (संपा) – भा. ल. भोळे, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली. 	15	1
विभाग ४ Module 4	निवडक वैचारिक साहित्य <ul style="list-style-type: none"> साहित्यकृती एकोणिसाव्या शतकालील मराठी गद्य (खंड - 2) (संपा) – भा. ल. भोळे, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली. 	15	1

संदर्भग्रंथ

१. मोरे, सदानंद, लिंबाळे शरणकुमार : प्रबोधनपर वाङ्मय, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
२. भेलके, सुभाषचंद : प्रबोधनपर साहित्य: स्वरूप आणि संकल्पना, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
३. शिंदे, अरुण : वैचारिक साहित्य, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
४. रेगे, मे, पु व इतर : मराठी विचारवंत आणि आपण, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई
५. सरदार, गं. बा. : अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका (1800-1874), मॉडर्न डेपो प्रकाशन, पुणे.
६. राजाध्यक्ष, विजया व इतर (संपा), मराठी वाङ्मय कोश, खंड चौथा, समीक्षा संज्ञा, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
७. डहाके, वसंत आबाजी : मराठी साहित्य, इतिहास आणि संस्कृती, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
८. देऊळगावकर, वि. पा. व इतर (संपा.) : मराठी लघुनिबंध : स्वरूप व विवेचन, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
९. प्रियोळकर, अ. का (संपा.) : लोकहितवादीकृत निबंधसंग्रह, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.

१०. मोरे, गिरीश : मराठी निबंध, उद्गम आणि विकास, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
११. जोग, रा. श्री. व इतर (संपा.) : मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ४,५,६, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
१२. कुलकर्णी, गो. म. : आधुनिक मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे.
१३. लेले, रा. के. : मराठी वृत्तपत्रांचा इतिहास, कॉन्टिनेटेल प्रकाशन, पुणे
१४. शेलार, सुधाकर : एकोणिसावे शतक, सुधारणावाद व मराठी साहित्य, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
१५. शिंदे, अरुण : सत्यशोधकीय नियतकालिके, कृष्णा संशोधन व विकास अकादमी, मंगळवेढा.
१६. शिंदे, अरुण (संपा.) : सत्यशोधकांचे शेतकरीविषयक विचार, दर्या प्रकाशन, पुणे.
१७. पाटणकर, रा. भा. : अपूर्व क्रांती, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
१८. जांभेकर, ग. गं. (संपा.) : आचार्य बाळशास्त्री जांभेकर (१८१२-१९४२) यांचे जीवनवृत्त व लेखसंग्रह, जी. जी. जांभेकर, पुणे.
१९. कुलकर्णी, गो. म. (संपा.) : मराठी वाङ्मय कोश, खंड दुसरा, भाग - १, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
२०. गणोरकर, प्रभा व इतर (संपा.) : संक्षिप्त मराठी लेखनकोश, (आरंभापासून ते १९२० पर्यंतचा काळखंड) जी. आर. भटकळ फौंडेशन, मुंबई.
२१. कुलकर्णी अनिरुद्ध (संपा.) : प्रदक्षिणा, खंड पहिला, कॉन्टिनेटेल प्रकाशन, पुणे.
२२. पानतावणे, गंगाधर : दलित वैचारिक वाङ्मय, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.
२३. पाध्ये, प्रभाकर, टिकेकर श्री. रा. (संपा.) : आजकालचा महाराष्ट्र, भारत गौरव ग्रंथ माला, मुंबई.
२४. खोले, विलास, (संपा.) : स्त्री पुरुष तुलना, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
२५. चौसाळकर, अशोक (संपा.) : विचारवंत आणि समाज, युनिक अॅकॅडमी, पुणे.
२६. कीर, धनंजय व इतर (संपा.) : म. फुले समग्र वाङ्मय, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
२७. प्रधान, ग. प्र. (संपा.) : आगरकर लेखसंग्रह, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली.
२८. राऊत, शिवाजी: सत्यशोधक विचारधारा, रा. ना. चव्हाण प्रतिष्ठान, वाई.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Elective

लोकप्रिय साहित्य

Course Number - ME8

Course Code- MAU0325MEL501G8

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. लोकप्रिय साहित्याची संकल्पना व स्वरूप समजून घेणे.
२. लोकप्रिय साहित्याचे वाङ्मयीन विशेष अभ्यासणे.
३. मराठीतील लोकप्रिय साहित्याची परंपरा जाणून घेणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	लोकप्रिय साहित्य : संकल्पना आणि स्वरूप लोकप्रिय साहित्याच्या व्याख्या लोकप्रिय साहित्याचे प्रकार	15	1
विभाग २ Module 2	लोकप्रिय साहित्याचे विशेष रंजनपरता, रहस्यप्रधानता, अद्भुतता, सुखांत शेवट, वाचकशरणाता, तंत्रे, प्रभावशीलता, गतिमानता, कथनशैली, भाषा.	15	1
विभाग ३ Module 3	● साहित्यकृती शाळा सुटली पाटी फुटली - बाबा कदम पार्टनर - व. पु. काळे	15	1
विभाग ४ Module 4	● साहित्यकृती दुनियादारी - सुहास शिरवळकर महाश्वेता - सुमती क्षेत्रमाडे	15	1

संदर्भग्रंथ

१. कोत्तापल्ले, नागनाथ (संपा.) : साहित्य आणि समाज, (गो. मा. पवार गौरवग्रंथ), प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
२. सोमण, अंजली : साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
३. साने-इनामदार, रेखा : मराठीतील लोकप्रिय साहित्य, मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड-७, भाग ३, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
४. थोरात, हरिश्चंद्र : मराठी कादंबरी त्रेसष्ट ते तेरा, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई.
५. खोले, विलास : गेल्या अर्धशतकातील मराठी कादंबरी, लोकवाङ्म गृह, मुंबई.
६. भावसार, सतीश : निवडक बाबूराव अर्नाळकर, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
७. पाटील, मालती : लोकप्रिय मराठी कादंबरीकार देवदत्त पाटील, निर्मिती संवाद प्रकाशन, कोल्हापूर.
८. नेमाडे, भालचंद्र : टीकास्वयंवर, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
९. राज्याध्यक्ष, विजया (संपा.) : मराठी कादंबरीची आस्वाद यात्रा, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
१०. ठाकूर, रवींद्र : मराठी कादंबरीचा समाजशास्त्रीय अभ्यास, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
११. पवार, गो. मा. : साहित्यमूल्य व अभिरूची, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Elective

मराठी भाषेची पूर्वरूपे

Course Number - ME9

Course Code- MAU0325MEL501G9

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. मराठी भाषेच्या पूर्व रूपांचा शोध घेणे.
२. मराठी भाषेच्या पूर्व परंपरेचा आणि पूर्व इतिहासाचा शोध घेणे.
३. महाराष्ट्री प्राकृत आणि महाराष्ट्री अपभ्रंश भाषेत सापडणाऱ्या मराठी भाषेच्या संदर्भाचा शोध घेणे.
४. मराठी प्राकृत व महाराष्ट्री अपभ्रंश भाषेतील निवडक साहित्यकृतींमध्ये आढळणाऱ्या मराठी भाषेच्या संदर्भाचा शोध घेणे.
५. मराठी भाषेच्या प्रारंभ काळातील मराठी भाषेतील आढळणाऱ्या रचनांचा आढावा घेणे.
६. महाराष्ट्री प्राकृत, महाराष्ट्री अपभ्रंश भाषेत आढळणाऱ्या मराठीच्या शब्दसंग्रहाचा, व्याकरण व्यवस्थेचा व वर्णव्यवस्थेचा आढावा घेणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	मराठी भाषेची वाटचाल १. मराठी भाषेच्या पूर्वरूपांची चर्चा २. महाराष्ट्री व अपभ्रंश भाषेचा परिचय ३. महाराष्ट्री व अपभ्रंश भाषेचा सहसंबंध	15	1
विभाग २ Module 2	मराठी भाषेच्या पूर्वरूपांची व्याकरण व्यवस्था १. महाराष्ट्री व महाराष्ट्री अपभ्रंश:व्याकरणविचार २. वर्णविचार व शब्दसंग्रह	15	1
विभाग ३ Module 3	महाराष्ट्री भाषेतील साहित्यकृती गाथासप्तशती (संपा.) जोगळेकर, स. आ. पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे	15	1
विभाग ४ Module 4	महाराष्ट्री अपभ्रंश भाषेतील निवडक साहित्यकृती ● पुष्पदंत कृतनाग कुमारचरित्र ● धुत्ताक्खाण (धूर्ताख्यान) – हरी भद्रीसुरी, जैनबोधक प्रकाशन, सोलापूर	15	1

संदर्भग्रंथ

१. जैन, प्रेमसुमन : कुवलयमाला, प्राकृत भारती प्रकाशन, जयपूर.
२. जैन, हिरालाल (संपा.) : पुष्पदत्त कृतनाग कुमारचरित्र, भारतीय ज्ञानपीठ, कोल्हापूर.
३. जोगळेकर, स. आ. (संपा.) गाथासप्तशती, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
४. कवीस्वरंभू : शेफालीका, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
५. कवीस्वरंभू : रिडुनेमी चरीव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
६. सूरी, हरिभद्र : धूर्ताख्यान, महावीर अध्यासन, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.
७. तगारे, ग. वा. : भारतीय साहित्याचा इतिहास : भाग २ खंड दुसरा, प्राकृत साहित्याचा इतिहास, महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथनिर्मिती मंडळ, नागपूर.
८. म. पंडित : प्राचीन भारतीय भाषाशास्त्र, निराली प्रकाशन, पुणे.
९. जैन, प्रेमसुमन : अपभ्रंश साहित्यका इतिहास, प्राकृत भारतीय अकॅडमी, जयपूर.
१०. पाटील, गोमटेश्वर (संपा.) : गुणकीर्तिकृत रामायण खंड ४, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई.
११. चौहान, देविसिंग : गाथा सप्तशती व मराठी, विदर्भ संशोधन मंडळ, वार्षिक नागपूर.
१२. तगारे, ग. बा. : प्राकृत साहित्याचा अभ्यास, विद्या प्रकाशन, औरंगाबाद.
१३. जोगळेकर, स. आ., हालसातवाहनाची गाथासप्तशती, प्रसाद प्रकाशन, पुणे.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : पहिले / Sem I

Major Elective

संशोधनशास्त्र

Course Number - RM

Course Code- MAU0325MEL501G

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. संशोधनाचे शास्त्र समजून घेणे.
२. संशोधनाच्या विविध पद्धती अभ्यासणे.
३. संशोधकाच्या अंगी आवश्यक असलेले गुणविशेष आणि जबाबदाऱ्या समजून घेणे.
४. संशोधनाची तंत्रे, साधने समजून घेणे.
५. संदर्भ लेखन कसे करावे, हे समजून घेणे.
६. शोधनिबंधाचे विषय कसे असतात आणि त्याचे लेखन कसे करायचे, हे अभ्यासणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	संशोधन संकल्पना, व्याख्या आणि स्वरूप संशोधन म्हणजे काय?, संशोधनाचे कोशागत अर्थ, संशोधनाच्या व्याख्या, संशोधन नवनिर्मिती की संपादन, संशोधनाच्या प्रेरणा, साहित्य आणि कलांचे संशोधन, आंतरविद्याशाखीय संबंध.	15	1
विभाग २ Module 2	संशोधनाच्या विविध पद्धती संशोधन पद्धतीचे स्वरूप, विगनात्मक आणि निगमनात्मक, ऐतिहासिक, वर्णनात्मक, तौलनिक, समाजशास्त्रीय, नमुनापाहणी पद्धती, क्षेत्रिय सर्वेक्षण पद्धती, पर्यावरणवादी संशोधन पद्धती, सांस्कृतिक, वंचित आणि स्त्रीकेंद्री संशोधन पद्धती.	15	1
विभाग ३ Module 3	संशोधकाचे गुणविशेष आणि जबाबदारी भाषा आणि साहित्याचा व्यासंग, संशोधन आणि चिकित्सक दृष्टी, संदर्भ साधने हाताळण्याची कौशल्ये, संशोधन परिभाषा ज्ञानसंशोधनाची शिस्त, संदर्भ लेखनपद्धतीचे ज्ञान, शोधनिबंध आणि प्रबंध लेखन पद्धतीचे ज्ञान, वाचन, परीश्रम, चिकाटी, तटस्थता,	15	1

	निष्पक्षदृष्टी, ज्ञान क्षेत्रात भर घालण्याची भूमिका आणि ध्येय		
विभाग ४ Module 4	संशोधन तंत्र, साधने आणि संदर्भलेखन तंत्रे : पाहणी, मुलाखती, प्रश्नावली, संख्याशास्त्रीय आढावे, ग्रंथालयीन साधने, संदर्भ साधने, नियतकालिके, वृत्तपत्रे, कोश, दुर्मिळ साधनांचा वापर, संदर्भसेवा, आधुनिक तंत्रज्ञान, संगणक आणि इंटरनेट शोधनिबंधांचे विषय आणि लेखनपद्धती शोधनिबंध लेखनाची पूर्वतयारी, शोधनिबंधाचे उद्दिष्ट, विषयाची प्रस्तुतता, लेखनाचे टप्पे (आदि-मध्य-अंत), मांडणी, परिभाषा आणि शैली, विधाने आणि स्पष्टीकरणे, अवतरणे, निष्कर्ष, संदर्भ, सूची, वर्णानुक्रम पद्धती इत्यादी.	15	1

संदर्भग्रंथ

१. अवलगावकर, अविनाश (संपा.) (२००६) : मराठी साहित्य संशोधन, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
२. आगलावे, प्रदीप (२०००) : संशोधन पद्धतिशास्त्र व तंत्र, विद्या प्रकाशन, नागपूर.
३. आठवले, सदाशिव (१९६७) : इतिहासाचे तत्त्वज्ञान, प्राज्ञ पाठशाळा मंडळ, वाई.
४. कऱ्हाडे, बी. एम. (२००७) : शास्त्रीय संशोधन पद्धती, पिंपळापुरे अॅण्ड कंपनी, नागपूर.
५. कऱ्हाडे, सदा (१९७७) : संशोधन : सिद्धांत आणि पद्धती, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
६. कार, इ. एच. (अनुवाद - वि. गो. लेले) : इतिहास म्हणजे काय?, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
७. कोठेकर, शांता (२००५) : इतिहास - तंत्र आणि तत्त्वज्ञान, श्री साईनाथ प्रकाशन, नागपूर.
८. कुलकर्णी, व. वि. (२००१) मराठी प्रबंधसूची, साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर.
९. कुळकर्णी, श्री. र. (१९९२) : प्राचीन मराठी हस्तलिखिते संशोधन आणि संपादन, का. स. वाणी मराठी प्रगत अध्ययन संस्था धुळे.
१०. कुंभार, राजेंद्र (२०१५) : ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र संशोधन, युनिव्हर्सल प्रकाशन, पुणे.
११. खरे, ग. ह. (१९६०) : संशोधकाचा मित्र, भारत इतिहास संशोधन मंडळ, पुणे.
१२. खैरनार, दिलीप, राऊत किशोर (२००६) : सामाजिक संशोधन पद्धती, औरंगाबाद.
१३. जोशी, वसंत, (१९८९) भाषा व साहित्य संशोधन, खंड १, २, ३, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
१४. देव, प्रभाकर (२००७) : इतिहासशास्त्र-संशोधन, लेखन परंपरा व अध्यापन, ब्रेनटॉनिक प्रकाशन, नशिक.
१५. देशकर, दत्ता (२००६) : संशोधन पद्धतीची मूलतत्त्वे, अजय प्रकाशन, औरंगाबाद.
१६. पाटील, गंगाधर (२०११) : समीक्षामीमांसा, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
१७. भांडारकर, पु. ल. (१९८७) : सामाजिक संशोधन पद्धती, महाराष्ट्र ग्रंथ निर्मिती मंडळ, नागपूर.
१८. मालशे, मिलिंद (२०११) : प्रयोग कलांसाठी संशोधनपद्धती, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
१९. मालशे, स. गं. (२००६) : शोधनिबंधाची लेखन पद्धती, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.

२०. राणे शं. रा. (१९९५) मराठी साहित्य संशोधन स्वरूप आणि दिशा, का. स.वाणी मराठी प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे.
२१. वरखेडे, मंगला (२००५) : स्त्रियांचे कथा लेखन : नवीदृष्टी, नवीशैली, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
२२. वरखेडे, रमेश (२०११) समाजभाषाविज्ञान प्रमुख संकल्पना, शब्दालय, श्रीरामपूर.
२३. वरखेडे, रमेश, वरखेडे, मंगला : संशोधनाचे पद्धतिशास्त्र, भाषाविकास संशोधन संस्था, कोल्हापूर.
२४. कुलकर्णी, श्री. रं. व इतर (संपा.) : हैद्राबादची मराठी हस्तलिखिते, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई.
२५. देशमुख उषा : मराठी संशोधनविद्या, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
२६. चुनेकर, सु. रा., पठारे, रंगनाथ : संशोधन : स्वरूप आणि पद्धती.
२७. समाज प्रबोधन पत्रिका (संपा.) (२०१०) : इतिहास लेखनमीमांसा, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
२८. संत, दु. का. (१९८८) : संशोधन पद्धती प्रक्रिया व अंतरंग, पुणे विद्यार्थीगृह प्रकाशन, पुणे.
२९. संत, दु. का. (१९९५) : शोध विज्ञानकोश, पुणे विद्यार्थीगृह प्रकाशन, पुणे.
३०. साने, ह. श्री. (संपा.) : सामाजिक शास्त्रे आणि साहित्य : प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
३१. Bush Charles H & Harter Stephen P (1988): Research Methods in Librarianship: Techniques and Interpretation, Academic Press, New York.
३२. Burns Anne (1999): Collaborative action: Research for English Language Teachers, Cambridge University Press, Cambridge.
३३. Chitnis K. N. (1979): Research Methodology in History, Pune.
३४. Deshpande H. V. (2003): Research in Literature and Language: Philosophy, areas & methodology, Sukhada SaurabhaPublications, Patan.
३५. Eliot Simon & Owens W. R. (1996): A Handbook of Literary Research, USA, Rutledge.
३६. Goode William J & Hatt Paul R. (1981): Methods in Social Research, McGraw-Hill, New Delhi.
३७. Guha R. (1982): Subaltern Studies: Vol. I to V, Oxford University Press, Delhi.
३८. kothari C. R. (1985): Research Methodology: Methods & Techniques, Wiley Eastern, New Delhi.
३९. Krishna Kumar (1992): Research Methods in Library & Information Science, Har-Anand Publications, New Delhi.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Major Mandatory

साहित्यप्रकारांचा सूक्ष्म विचार

Course No - MM5

Course Code- MAU0325MML501H5

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. साहित्यप्रकारांची संकल्पना समजून घेणे.
२. विविध वाङ्मय प्रकारातील कथनांचे स्वरूप अभ्यासणे.
३. वेगवेगळ्या वाङ्मय प्रकारातील कथनविशेष अभ्यासणे.
४. वाङ्मयप्रकारातील कथनाचा तुलनात्मकदृष्ट्या विचार करणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	महाकाव्य, आख्यानकाव्य, कविता, दीर्घकविता, भावकविता	15	1
विभाग २ Module 2	कथा-दीर्घकथा-लघुकादंबरी-कादंबरी	15	1
विभाग ३ Module 3	तमाशा-लोककला-एकांकिका-नाटक	15	1
विभाग ४ Module 4	ललित गद्य : आत्मचरित्र, चरित्र, आठवणी, रोजनिशी, प्रवासवर्णन	15	1

संदर्भग्रंथ

१. कुलकर्णी, मदन : मराठी लघुकादंबरी रूपबंध आणि अंतरंग, विजय प्रकाशन, नागपूर.
२. पाटणकर, वसंत : कविता : संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा, आर्ष प्रकाशन, पुणे
३. थोरात, हरिश्चंद्र : कादंबरी : एक साहित्यप्रकार, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई.
४. पवार, गो. मा.आणि हातकणंगलेकर, म. द. (संपा.) : मराठी साहित्य : प्रेरणा व स्वरूप (1950-1975), पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
५. शिंदे, विश्वनाथ आणि स्मार्त, हिमांशू (संपा.) : मराठी नाटक आणि रंगभूमी, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
६. जोशी, सुधा : कथा : संकल्पना आणि समीक्षा, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.

७. नाईक, राजीव : खेळ नाटकांचा, अक्षर प्रकाशन, मुंबई
८. पवार, गो. मा. शिंदे, रणधीर (संपा.) : महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे यांची रोजनिशी, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
९. हस्तक, उषा : मराठीतील आत्मचरित्रपर लेखन, स्नेहवर्धन पब्लिकेशन, पुणे.
१०. पुंडे, द. दि. (संपा.) : वाङ्मयाचे अध्यापन, मेहता पब्लिकेशन, पुणे.
११. कुलकर्णी, द. भि. : कादंबरी : स्वरूप व समीक्षा, मॅजेस्टिक पब्लिकेशन, पुणे.
१२. भोसले, द. ता. : लोकसंस्कृती : स्वरूप आणि विशेष, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
१३. कुलकर्णी, द. भि. : महाकाव्य, स्वरूप व समीक्षा, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
१४. रिंढे, नितीन : मराठी कादंबरी : पैस आणि परीघ, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई.
१५. डहाके, वसंत आबाजी : वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोश, भटकळ फाऊंडेशन, मुंबई.
१६. राजाध्यक्षा, विजया (संपा.) : मराठी वाङ्मय कोश खंड ४, समीक्षा संज्ञा, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
१७. कुलकर्णी, श्री. रं. : ओवी ते लावणी, का. स. वाणी प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे.
१८. सावंत, वसंत : प्रवासवर्णने : एक वाङ्मय प्रकार, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
१९. ग्रामोपाध्ये, गं. ब. : आख्यान कविता, मुंबई मराठी साहित्य संघ मुंबई.
२०. ग्रामोपाध्ये, गं. ब. : संतकाव्य समालोचन, चित्रशाळा प्रेस, पुणे.
२१. गोकककर, सु. गो., दुंडगेकर, ना. रा. : शोकनाट्याची मूलतत्त्वे, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
२२. जाधव, रा. ग. : मराठीतील कथारूपे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
२३. ठकार, निशिकांत : मराठी कविता : स्वरूप आणि विवेचन, अक्षरवाङ्मय, पुणे.
२४. पाटील, म. सु. : कवितेचा रूपशोध : शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
२५. शिंदे, विश्वनाथ : पारंपरिक मराठी तमाशा आणि आधुनिक वगनाट्ये, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Major Mandatory

विशेष साहित्यकृतींचा अभ्यास

Course No - MM6

Course Code- MAU0325MML501H6

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. साहित्यकृतीचे स्वरूप समजून घेणे.
२. लेखकाचे व्यक्तिमत्त्व आणि साहित्यकृती यातील परस्परसंबंध समजून घेणे.
३. साहित्यकृतीतून समकालाचे प्रतिबिंब कशा प्रकारे प्रकट होते, याचा अभ्यास करणे.
४. साहित्यकृतीची एकंदर वैशिष्ट्ये जाणून घेणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	तुकाराम गाथा (तुकारामांचे निवडक अंभंग) संपा. भालचंद्र नेमाडे, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली	15	1
विभाग २ Module 2	महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे प्रवासवर्णन (धर्म, जीवन आणि तत्त्वज्ञान या मा. पं. मंगुडकर संपादित ग्रंथातील केवळ प्रवासवर्णनपर लेखन) महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई	15	1
विभाग ३ Module 3	चित्रलिपी - वसंत आबाजी डहाके लोकवाङ्मय गृह, मुंबई	15	1
विभाग ४ Module 4	पिवळा पिवळा पाचोळा - अनिल साबळे पपायरस, मुंबई	15	1

■ वरील साहित्यकृतीचे अध्यापन करताना लेखक अभ्यासपद्धतीचा उपयोग करणे आवश्यक आहे.

संदर्भ ग्रंथ

१. मोरे, सदानंद : तुकाराम दर्शन, सकाळ पब्लिकेशन, पुणे.
२. साळुंखे, आ. ह. : विद्रोही तुकाराम, लोकायत, प्रकाशन, सातारा.
३. पवार, गो. मा., (संपा.) : निवडक महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली.
४. पवार, गो. मा. : महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे जीवन आणि कार्य, मनोविकास प्रकाशन, मुंबई.

५. पवार, गो. मा. : महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे (भारतीय साहित्याचे निर्माते), साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली.
६. पवार, गो. मा., शिंदे, रणधीर (संपा.) : महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे-प्रवासवर्णन, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
७. मंगुडकर, मा. प. व इतर संपा : धर्म, जीवन व तत्त्वज्ञान, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
८. देशपांडे, अभिजित : अस्वस्थ शतकाची कविता, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
९. डहाके, वसंत आबाजी : सहस्रचंद्र दर्शन, २०२३.
१०. शिंदे, रणधीर : महाराष्ट्र फौंडेशन गौरव विशेषांक २०२२.
११. मोरे, नंदकुमार : निरागस आणि कोवळ्या संवेदनेची कथा, Kolaj.in.
१२. मुनघाटे, प्रमोद : रानशिंवारातील अद्भूत गोष्टी, दै.लोकसत्ता, १७ जुलै, २०२२.
१३. सावंत, वसंत : प्रवासवर्णन एक साहित्यप्रकार, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
१४. शिंदे, रणधीर : चित्रलिपी, प्रतिष्ठान, मे-जून २०१०.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Major Mandatory

आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (स्वातंत्र्योत्तर काळ 2000 पर्यंत)

Course No - MM7

Course Code- MAU0325MML501H7

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. १९५०-२००० या काळातील महाराष्ट्रातील सामाजिक, राजकीय, सांस्कृतिक जीवनाची पार्श्वभूमी समजून घेणे तसेच त्याचा साहित्यावरील आंतरसंबंध अभ्यासणे.
२. या काळातील विविध साहित्यप्रवाहांचा इतिहास अभ्यासताना त्या त्या प्रवाहातील वाङ्मयप्रकारांचे स्वरूप वैशिष्ट्ये अभ्यासणे.
३. मुख्य प्रवाहातील साहित्याबरोबरच इतर समांतर साहित्यप्रवाहांची वैशिष्ट्ये समजावून घेणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	१९५०-२००० सामाजिक, सांस्कृतिक, राजकीय पार्श्वभूमी, स्वातंत्र्योत्तर काळ, सामाजिक राजकीय परिवर्तन, नवविचार प्रवाह, वाङ्मयीन चळवळी	15	1
विभाग २ Module 2	नवसाहित्य आणि महानगरीय साहित्य	15	1
विभाग ३ Module 3	ग्रामीण, दलित, आदिवासी साहित्यप्रवाह	15	1
विभाग ४ Module 4	स्त्रीवादी आणि इतर साहित्यप्रवाह बालसाहित्य, विज्ञानसाहित्य, लोकप्रिय साहित्य, ख्रिश्चन, मुस्लीम, सत्यशोधकीय साहित्य, ललित मुक्तगद्य, समीक्षा	15	1

संदर्भग्रंथ

१. डहाके, वसंत आबाजी : मराठी साहित्य इतिहास आणि संस्कृती, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
२. पाध्ये, दिगंबर : साहित्य समाज आणि संस्कृती, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
३. पानतावणे, गंगाधर : दलित साहित्य : चर्चा आणि चिंतन, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
४. दडकर, जया व इतर (संपा.) : मराठी वाङ्मयकोश, भटकळ प्रकाशन, मुंबई.
५. ठाकूर, रवींद्र : मराठी कादंबरी स्वातंत्र्योत्तर समाजशास्त्रीय समालोचन, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
६. जाधव, रा. ग. (संपा.) : आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (1950-200) (खंड भाग 1 ते 6), महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
७. बेडकिहाळ, किशोर : निवडक वसंत पळशीकर, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
८. भोले, भा. ल., बेडकिहाळ, किशोर : बदलता महाराष्ट्र - एन. डी. पाटील गौरवग्रंथ, आंबेडकर अकादमी, सातारा.
९. कोतापल्ले, नागनाथ (संपा.) : साहित्य आणि समाज, गो. मा. पवार गौरवग्रंथ, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
१०. काळे, अक्षयकुमार : आधुनिक मराठी काव्यदर्शन, बनहट्टी प्रकाशन, नागपूर.
११. पवार, गो. मा., हातकलंगणेकर, म. द. (संपा.) : मराठी साहित्य प्रेरणा व स्वरूप (१९५० ते १९७५), पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
१२. जाधव, रा. ग. (संपा.) : मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड १ ते ७, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
१३. सट्टे, केशव (संपा.) : साठोत्तरी मराठी कविता, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
१४. फडके, भालचंद्र : दलित साहित्य-वेदना आणि विद्रोह, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे.
१५. खोल, विलास (संपा.) : गेल्या अर्धशतकातील मराठी कादंबरी, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
१६. यादव, आनंद : १९६० नंतरची सामाजिक स्थिती आणि साहित्यातील नवे प्रवाह, मेहता पब्लिशिंग, पुणे.
१७. यादव, आनंद : मराठी साहित्य : समाज आणि संस्कृती, मेहता पब्लिशिंग, पुणे.
१८. यादव, आनंद : ग्रामीण साहित्य : स्वरूप आणि समस्या, मेहता पब्लिशिंग, पुणे.
१९. मनोहर, यशवंत : दलित साहित्य : सिद्धान्त आणि स्वरूप, प्रबोधन प्रकाशन, औरंगाबाद.
२०. मुलाटे, वासुदेव : ग्रामीण साहित्य चळवळ आणि आम्ही, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
२१. काळे, अक्षयकुमार : अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन, बनहट्टी प्रकाशन, नागपूर.
२२. बागूल, बाबूराव : दलित साहित्य आजचे क्रांतिविज्ञान, बुद्धिष्ट पब्लिशिंग हाऊस, नागपूर.
२३. कोतापल्ले, नागनाथ : ग्रामीण साहित्य : स्वरूप आणि शोध, मेहता पब्लिशिंग, पुणे.
२४. जाधव, रा. ग. : साठोत्तरी मराठी कविता व कवी, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
२५. जाधव, रा. ग. : मराठी वाङ्मय : स्वातंत्र्योत्तर संदर्भ, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
२६. जोग, वि. स. : मार्क्सवाद आणि मराठी साहित्य, विजय प्रकाशन, नागपूर.
२७. डांगळे, अर्जून : दलित साहित्य एक अभ्यास, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
२८. डोळस, अविनाश : मराठी दलित कथा, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Major Mandatory

साहित्य आणि दृश्यकला

Course No - MM8

Course Code- MAU0325MML501H8

Course Credits - 2

Marks - Semester End Exam : 40, Enternal Assessment :10, Total Marks : 50

Cours Learning Outcoms

१. साहित्य, इतर ललित कला आणि दृश्य कला यांचा परस्परसंबंध अभ्यासणे.
२. दृश्यकलांची ओळख करून घेणे.
३. दृश्यकलांचे विविध प्रकार समजून घेणे
४. चित्रकला, छायाचित्रण आणि चित्रपट या दृश्यकलांचा साहित्याशी असलेला संबंध समजून घेणे
५. दृश्यकलांचा साहित्याशी तौलनिक विचार करणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	साहित्य आणि दृश्यकला दृश्यकला व्याख्या व स्वरूप, विविध दृश्यकलांची ओळख, साहित्याशी असणारा परस्पर संबंध आणि तौलनिक विचार, साहित्य आणि विविध दृश्यकला, चित्रकला, नाट्यकला, छायाचित्रण, चित्रपट इत्यादी कलांचे स्वरूप आणि साहित्याचा विचार.	15	1
विभाग २ Module 2	चित्रकला, छायाचित्रण आणि चित्रपट दृश्यकलांचा माध्यम विचार, चित्रकाराची माध्यमे, रेषा, आकार व रूप, छायाभेद, रंग, पोत आणि चित्रांचा आशय छायाचित्रण कला, स्वरूपविचार, छायाचित्रातील घटक, क्षमता, या कलेची दृश्यभाषा, सर्जनशीलता, सौंदर्यदृष्टी चित्रपट माध्यमविचार, माध्यम आणि भाषा, प्रतिमाविचार, चित्रपटातील काळ आणि अवकाश, चित्रपटाचे सौंदर्यशास्त्र, मराठी चित्रपट आणि साहित्य	15	1

संदर्भग्रंथ

१. देशपांडे, ग. त्र्यं., भारतीय साहित्यशास्त्र, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
२. मालशे, स.गं., कलेची मूलतत्त्वे : आर. जी. कॉलिंगवुड, अनुवाद , म.रा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
३. मढेकर, बा. सी., सौंदर्य आणि साहित्य, मौज प्रकाशनगृह, मुंबई.
४. पाटणकर, रा. भा., सौंदर्यमीमांसा, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
५. गोडसे, द.ग., मातावळ, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
६. गोडसे, द.ग., लोकधाटी, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
७. डहाके, वसंत आबाजी, दृश्यकला आणि साहित्य , लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
८. बर्वे, प्रभाकर, चित्र-वस्तुविचार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
९. पुरंदरे, माधुरी, पिक्सेसो, पुरंदरे प्रकाशन, पुणे.
१०. खोपकर, अरुण, चित्रव्यूह, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
११. दीक्षित, विजय, चित्रपट : एक कला, रेणुका प्रकाशन, नाशिक.
१२. वाटवे, बापू, दादासाहेब फाळके (भारतीय चित्रपट सृष्टीचे जनक) नॅशनल बुक ट्रस्ट, दिल्ली.
१३. आठवले, शांताराम, 'प्रभात'काल, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
१४. देशपांडे, रेखा, मराठी चित्रपटसृष्टीचा इतिहास, म. रा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
१५. सरदार गं. बा., (संपा.), महाराष्ट्र जीवन, खंड २ रा, जोशी आणि लोखंडे प्रकाशन, पुणे.
१६. खोपकर, अरुण : गुरुदत्तः तीन अंकी शोकांतिका, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, पुणे.
१७. वरखेडे, रमेश : सायबर संस्कृती, इन्स्टिट्यूट ऑफ नॉलेज इंजिनिअरिंग, नाशिक,
१८. किणीकर, रॉय, : शिल्पायन, मनोविकास प्रकाशन, पुणे.
१९. रानडे, फिरोज, : इमारत, मौज प्रकाशनगृह, मुंबई.
२०. थत्ते, अनंत, : अजिंठा, अक्षरमुद्रा प्रकाशन, नाशिक
२१. डेंगळे नरेंद्र, : झरोका, ब्रेन टॉनिक प्रकाशन, नाशिक.
२२. ठकार, सुलभा : संगीत आणि सौंदर्यशास्त्र, अ. भा. गंधर्व महाविद्यालय, मिरज.
२३. कुलकर्णी, श्री. रं., (संपा.) संगीत दर्पणः म. रा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
२४. कुलकर्णी, श्री. रं. : ओवी ते लावणी, का. स. वाणी मराठी प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे.
२५. चंदावरकर, भास्कर. : वाद्यवेध आणि भारतीय संगीताची मूलतत्त्वे, राजहंस प्रकाशन, पुणे.
२६. जोशी, बाबूराव : छंदशास्त्र व संगीत, अजब पुस्तकालय, कोल्हापूर.
२७. रानडे, अशोक : संगीतविचार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
२८. साने, पांडुरंग सदाशिव, कला म्हणजे काय ?, (टॉलस्टॉयच्या What is Art या निबंधाचा भावानुवाद) : कर्नाटक प्रकाशन संस्था, पुणे
२९. गोडसे, द.ग., : पोत, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
३०. गोडसे द.ग., : ऊर्जायन, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.

३१. संगोराम, श्रीरंग : आस्वादक संगीत समीक्षा, राजहंस प्रकाशन, पुणे
३२. मोहोळकर, माधव : गीतयात्री, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
३३. भोळे, केशवराव : माझे संगीत रचना आणि दिग्दर्शन, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
३४. देशपांडे, वि. भा, जोगळेकर, सुषमा : (संपा.) मराठी कलाभिरुची, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
३५. बहुळकर, सुहास, द बॉम्बे रिव्हायव्हरलिस्ट स्कुल, मॅजेस्टिक प्रकाशन, पुणे.
३६. बहुळकर, सुहास, चित्रकार दीनानाथ दलाल-चित्र आणि चरित्र, राजहंस प्रकाशन, पुणे.

अभ्यासक्रम / Syllabus
एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I
सत्र : दुसरे / Sem II
Major Elective
आंतरभारतीय साहित्याचा अभ्यास

Course Number - ME10

Course Code- MAU0325MEL501H10

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. आंतरभारतीय साहित्याचे स्वरूप व महत्त्व समजून घेणे.
२. वेगवेगळ्या भारतीय भाषांतील साहित्याचा परिचय करून देणे.
३. वेगवेगळ्या भारतीय प्रांतातील जीवनदर्शन समजून घेणे.
४. भारतातील सांस्कृतिक व सामाजिक पर्यावरण अभ्यासणे.
५. मराठी भाषा व इतर भारतीय भाषा साहित्यातील साम्यभेद अभ्यासणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	आंतरभारतीय साहित्याचे स्वरूप आणि संकल्पना रवींद्रनाथ टागोर, साने गुरुजी, आचार्य जावडेकर आंतरभारतीय साहित्याचे वेगळेपण	15	1
विभाग २ Module 2	१.आंतरभारतीय साहित्याची अभिव्यक्तीपर वैशिष्ट्ये २.आंतरभारतीय साहित्याच्या भाषांतरणातील समस्या 'भारतीयत्व' अधोरेखित करण्यातील आंतरभारतीय साहित्याचे योगदान	15	1
विभाग ३ Module 3	मी एक सारंगी (नाटक)- आत्मजितसिंह, अनुवाद - मेघा पानसरे (लोकवाङ्मय गृह, मुंबई)	15	1
विभाग ४ Module 4	आयोध्येचा रावण लंकेचा राम दिनकर जोशी अनु-सुषमा शाळीग्राम (मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे)	15	1

संदर्भ ग्रंथ

१. वरखेडे, रमेश (संपा.) : भाषा व प्रांतरचना आणि मराठी काही परिप्रेक्ष्य , साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली.
२. वरखेडे, रमेश (संपा.) : भाषांतरविद्या, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
३. बांदिवडेकर, चंद्रकांत : देशीवाण, अक्षर प्रकाशन, पुणे
४. काळे, कल्याण, सोमण, अंजली (संपा.) : भाषांतरमीमांसा, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
५. कऱ्हाडे, सदा : भाषांतर, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
६. गवळी, अनिल, मोरे, नंदकुमार : भाषासंवाद, सायन पब्लिकेशन, पुणे.
७. साने, पांडुरंग सदाशिव : भारतीय संस्कृती, अजब प्रकाशन, पुणे.
८. पुंडे, द. दि. (संपा.) : भारतीय साहित्याची संकल्पना (चंद्रकांत बांदिवडेकर गौरवग्रंथ), प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
९. कर्वे, इरावती : मराठी लोकांची संस्कृती, देशमुख आणि कंपनी, पुणे
१०. मुळे, विणा : मराठी अनुवाद ग्रंथसूची, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
११. कालेलकर, ना. गो. : भाषा : इतिहास आणि भूगोल, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
१२. कालेलकर, ना. गो. : भाषा आणि संस्कृती, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
१३. आत्मजीत : सुख तबी का सच, साहित्य अकादमी, दिल्ली.
१४. जोशी, दिनकर : द्वारकेचा सूर्यास्त, मेहता पब्लिकेशन, पुणे.
१५. जोशी, दिनकर : महामानव सरदार पटेल, मेहता पब्लिकेशन, पुणे.
१६. जोशी, दिनेश इन्द्रराज : पंजाबी साहित्य और संस्कृती, प्रखर गुंज प्रकाशन, लखनौ.
१७. दवे, जयंतकृष्ण हरीकृष्ण : गुजराती साहित्य का इतिहास, उत्तरप्रदेश हिंदी संस्थान, लखनौ.
१८. Vilas Sarang : Stylistics of Literary Translation, Gurudev Ravindranath Tagor Chair Comparative Litruture, University Of Bombay, 1988.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Major Elective

लोकविद्या आणि लोकसंस्कृती

Course Number - ME11

Course Code- MAU0325MEL501H11

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. लोकसंस्कृतीची संकल्पना स्पष्ट करणे.
२. मराठी लोककथा, लोककला, लोकनाट्ये यांचा मराठी भाषेच्या संदर्भात परिचय करून घेणे.
३. मराठी साहित्यकृतींमधील लोककलांचा आविष्कार आणि प्रयोगरूप यांचा अभ्यास करणे.
४. लोकविद्या व लोकसंस्कृतीच्या अभ्यास पद्धतींचे आकलन करणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	लोकसंस्कृती संकल्पना, स्वरूप आणि व्याप्ती भौतिक संस्कृती, मौखिक आविष्कार, शेती सभोवती आकारलेली संस्कृती, विधी, सण-उत्सव, रूढी, समजूती आणि परंपरा, प्रयोग रूप लोककला	15	1
विभाग २ Module 2	लोककला : कलात्म आणि प्रयोगात्म लोकसंस्कृतीचे उपासक, ग्राम आणि लोकदैवतांचे स्थान, उत्सव-जत्रा आणि उपासना विधी, श्रद्धा, त्यासाठीचे नाट्यात्मक विधी, गीते, नृत्ये आणि चालीरीती, लोकगायकांची परंपरा	15	1
विभाग ३ Module 3	प्रयोगात्म लोककला आणि त्याचे प्रयोजन लोककलांचे समाज जीवनातील स्थान, लोककला प्रकार, तमाशा, भारूड, कीर्तन, सुंबरान, वासुदेव, सोंगीभजन, बहुरूपी, नंदीबैलवाले, गोंधळ, जोगवा, सर्व प्रकारच्या शाहिरी, लावणी, वाघ्यामुरळी, नमन-खेळे, दशावतार, शक्तीतुरे, जागरण, भराड, धनगरी लोककला, करबल इत्यादी.	15	1
विभाग ४ Module 4	लोकविद्या आणि लोकसंस्कृतीचा अभ्यास : संप्रदाय आणि पद्धती	15	1

	दैवत कथा शास्त्रीय, निसर्गरूपवादी, भ्रांतकल्पनावादी, हेतुकथावादी, अवशेषवादी, संप्रसारवादी, मानवशास्त्रीय, मानसशास्त्रीय, ऐतिहासिक-भौगोलिक		
--	---	--	--

(प्रस्तुत साहित्यकृतीत लोककलांचा प्रयोगरूपासाठी कसा उपयोग करून घेण्यात आला आहे एवढ्याच मर्यादित अभ्यास अपेक्षित आहे.)

संदर्भ ग्रंथ

१. भागवत, दुर्गा : लोकसाहित्याची रुपरेखा, वरदा प्रकाशन, पुणे.
२. व्यवहारे, शरदः लोकसाहित्य : संकल्पना व स्वरूप, तिरुपती प्रकाशन, परभणी.
३. मोरजे, गंगाधर लोकसाहित्य : एक स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र, दास्ताने रामचंद्र आणि कंपनी, पुणे.
४. बाबर, सरोजिनी: लोकसाहित्य आणि लोकसंस्कृती संमेलन महाराष्ट्र लोक साहित्य समिती, पुणे
५. मोरजे, गंगाधर: मराठी लावणी वाङ्मय, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे.
६. ढेरे, रा. चिं.: लोकसंस्कृतीची क्षितीजे, विश्वकर्मा साहित्यालय, पुणे.
७. वाकोडे, मधुकर: लोकप्रतिमा आणि लोकतत्त्वे, लोकवाङ्मय गृहप्रकाशन, मुंबई
८. व्यवहारे, शरदः लोकसंस्कृतीचा अंतःप्रवाह, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
९. शिंदे, विश्वनाथ : शोधयात्रा रंगभूमीची, पद्मगंधा प्रकाशन पुणे.
१०. भवाळकर, तारा: मायवाटेचा मागोवा, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर.
११. ठाकूर, भगवान: आंबेडकरी जलसे, सुगावा प्रकाशन, पुणे.
१२. खराट, संभाजी: सत्यशोधकी जलसे, लोकसाहित्य प्रकाशन, औरंगाबाद
१३. भागवत, दुर्गा : धर्म आणि लोकसाहित्य, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
१४. कोसंबी, डी. डी. : पुराणकथा आणि वास्तवता, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
१५. मांडे, प्रभाकर : लोकरंगभूमी, मधूराज पब्लिकेशन्स, पुणे.
१६. बाबर, सरोजिनी: लोकसाहित्याचा शब्दकोश, महाराष्ट्र राज्य लोक साहित्य समिती, पुणे
१७. व्हटकर, नामदेव : मराठी लोकनाट्य तमाशा कला आणि साहित्य,
१८. पराजंप्पे, तारा : अनुबंध, सविता प्रकाशन, औरंगाबाद.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Major Elective

आधुनिक भाषाविज्ञान

Course Number - ME12

Course Code- MAU0325MEL501H12

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. वाक्यविचाराचे स्वरूप मराठी भाषेच्या संदर्भात विचारात घेणे.
२. मराठी भाषेच्या उत्पत्तीच्या संदर्भात भाषाकुलाची संकल्पना अभ्यासणे.
३. मराठीच्या बोलींचा प्रमाण मराठीशी असणारा संबंध अभ्यासणे.
४. मराठीवरील अन्य भाषांचा प्रभाव तपासणे.
५. मराठीतील व्याकरणाचा प्रयोग आणि विभक्तीच्या संदर्भात विचार करणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	वाक्यविचार १. वाक्यविन्यास - शब्दबंध, उपवाक्य, वाक्य : तीन रचना – प्रथमोपस्थित घटक कार्यात्मक प्रयोग : कर्ता-कर्म-क्रियापद २. अर्थविन्यास - अर्थाचे स्वरूप व व्याख्या, अर्थाचे प्रकार, अर्थक्षेत्र संकल्पना	15	1
विभाग २ Module 2	भाषाकुलाची संकल्पना व मराठी भाषा १. भाषाकुलाची संकल्पना २. भाषांचे वर्गीकरण आणि जगातील प्रमुख भाषाकुले ३. इंडो-युरोपियन भाषाकुल ४. आर्यभारतीय भाषाकुल ५. अंतर्वर्तुळ आणि बहिर्वर्तुळ सिध्दान्त आणि मराठी भाषा	15	1
विभाग ३ Module 3	मराठी : प्रमाण भाषा आणि बोली १. भाषाविज्ञान आणि बोली-भूगोल २. पिजिन आणि क्रिऑल भाषा संकल्पना ३. बोली निर्मितीची कारणे	15	1

	४. प्रमुख बोलींचा अभ्यास अ) कोकणी, ब) अहिराणी, क) वऱ्हाडी		
विभाग ४ Module 4	अ) मराठीवरील अन्य भाषांचा परिणाम १. भाषिक संक्रमण २. आदान-प्रदान : स्वरुप व कारणे ३. मराठीवरील द्राविडी, फार्शी, इंग्रजी व हिंदी भाषांचा प्रभाव ब) मराठी व्याकरण १. मराठीची प्रयोगव्यवस्था २. मराठीची विभक्तिव्यवस्था	15	1

संदर्भग्रंथ

१. गर्जेद्रगडकर, श्री. न. : मराठीचे भाषाशास्त्र, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
२. कुलकर्णी, कृ.पां. : मराठी भाषा उद्गम आणि विकास, मेहता पब्लिकेशन, कोल्हापूर.
३. तुळपुळे, शं. गो. : यादवकालीन मराठी भाषा, केशव भिकाजी ढवळे, मुंबई.
४. कालेलकर, ना. गो. : भाषा आणि संस्कृती, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
५. कालेलकर, ना. गो. : भाषा : इतिहास आणि भूगोल, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
६. ग्रामोपाध्ये, गं. ब. : भाषाविचार आणि मराठी भाषा, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
७. गोसावी, र. रा. : ऐतिहासिक भाषाशास्त्र, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
८. दामले, मो. के. : शास्त्रीय मराठी व्याकरण, केशव भिकाजी ढवळे, मुंबई.
९. गोविलकर, लीला : मराठीचे व्याकरण, मेहता पब्लिकेशन, पुणे.
१०. वऱ्हाडपांडे, वसंत कृ. : नागपुरी बोली : भाषाशास्त्रीय अभ्यास,
११. अर्जुनवाडकर, श्री. कृ. : मराठी व्याकरणाचा इतिहास,
१२. अर्जुनवाडकर, श्री. कृ. : मराठी व्याकरण : वाद आणि प्रवाद, सुलेखा प्रकाशन, पुणे, १९८७.
१३. सबनीस, म. पां. : आधुनिक मराठीचे उच्चतर व्याकरण, प्रकाशन म. पां. सबनीस, मुंबई, १९५१.
१४. हिरेमठ, राजशेखर : मराठीचे व्याकरण, मेहता पब्लिकेशन, पुणे.
१५. मालशे, मिलिंद : आधुनिक भाषाविज्ञान सिद्धान्त आणि उपयोजन : लोक वाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Major Elective

सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप

Course Number - ME13

Course Code- MAU0325MEL501H13

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. सर्जनशील लेखनातून विचार, भाव-भावना आणि कथन करण्याचे कौशल्य आवगत करणे.
२. सर्जनशील लेखनासाठी वातावरण निर्मिती, कथानक, पात्रांचा विकास आणि भाषेचा वापर कसा करावा, याबद्दलची तंत्रे अवगत करणे.
३. विविध प्रकारचे साहित्यप्रकार हाताळण्याचा सराव करणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	<ul style="list-style-type: none"> ● कथानकाचे विविध प्रकार ● कथानकातून अनुभवाची अभिव्यक्ती ● एखादी घटना वा प्रसंग घेऊन त्याचे कथन करण्याचा सराव	15	1
विभाग २ Module 2	<ul style="list-style-type: none"> ● नाट्यनिर्मितच्या विविध पद्धती ● नाट्यनिर्मिती कशी होते ? ● अनुभवलेल्या एखाद्या प्रसंगावर नाट्यमयारित्या लिहिण्याचा सराव	15	1
विभाग ३ Module 3	<ul style="list-style-type: none"> ● कवितेचे प्रकार ● कविता कशी आकारास येते ? ● एखाद्या अनुभवावर कविता लिहिण्याचा सराव	15	1
विभाग ४ Module 4	<ul style="list-style-type: none"> ● सर्जनशील लेखन करताना येणाऱ्या अडचणी, आव्हाने याविषयी चर्चा	15	1

संदर्भग्रंथ

१. यादव, आनंद: साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया मेहता पब्लिकेशन, पुणे.
२. नेमाडे, भालचंद्र : सोळा भाषणे, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
३. नेमाडे, भालचंद्र : निवडक मुलाखती, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
४. माडगूळकर, व्यंकटेश : चित्र आणि चरित्रे, मेहता पब्लिकेशन, पुणे.
५. पेंडसे, श्री.ना. : माणूस आणि लेखक, परचुरे प्रकाशन, मुंबई.
६. हातकणंगलेकर, म. द. : जी.ए.ची निवडक पत्रे, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
७. सारंग, विलास : सर्जनशोध आणि लिहिता लेखक, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
८. दळवी, जयवंत : साहित्यिक गप्पा, मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई.
९. वास्कर, आनंद (संपा.) : वाङ्मयप्रकार संकल्पना व स्वरूप, अन्वय प्रकाशन, पुणे.
१०. डहाके, वसंत आबाजी : यात्रा अंतर्यात्रा, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
११. काळसेकर, सतीश : वाचणाऱ्यांची रोजनिशी, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन, मुंबई.
१२. जोशी, सुधा : संहिता- ललित आणि ललितेतर, मॅजेस्टिक प्रकाशन, पुणे.
१३. पाटील, आनंद : सर्जनात्मक लेखन, पद्मागंधा प्रकाशन पुणे,
१४. Brande, Dorotheo(1981), Becoming a writer, New York, Tarcher
१५. Bailey Tom, (2000) On writing short stories, Oxford.
१६. Forster E.M.(1927) Aspects of the Novel, London.
१७. Wallis Mick and Shepherd Simon, Studying Plays, Bloomsbury Academies, 2010.

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

Pattern of Question paper

Total Marks - 50

प्रश्न क्रमांक	प्रश्नाचे स्वरूप	गुण
1	बहुपर्यायी वस्तुनिष्ठ प्रश्न योग्य पर्याय निवडा	10
2.	अंतर्गत विकल्पासह दीर्घोत्तरी प्रश्न	20
3.	लघुत्तरी प्रश्न (चार पैकी दोन प्रश्न सोडविणे)	20

- खालील कोणत्याही साहित्य प्रकारावर स्वतःचे लेखन प्रकल्प म्हणून सादर करण्यात यावे व त्यास 50 पैकी गुण देण्यात यावेत.

१. कथा (किमान ४)
२. कविता (किमान २०)
३. एकांकिका किंवा दीर्घांक (किमान १)
४. कादंबरी (किमान १ साधारणपणे १०० पृष्ठे)

- या अभ्यासपत्रिकेसाठी अंतर्गत मूल्यमापनासाठी वेगळे गुण राखून ठेवण्यात आलेले नाहीत. 50 गुणांची लेखी परीक्षा आणि 50 गुणांचा लेखन प्रकल्प अशी ही 100 गुणांची अभ्यासपत्रिका असेल.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Major Elective

भाषांतरमीमांसा

Course Number - ME14

Course Code- MAU0325MEL501H14

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. मराठीतील भाषांतर मीमांसेचे स्वरूप पाहणे.
२. भाषांतर विचाराचे महत्त्व समजून घेणे.
३. प्रेमचंद यांच्या कथांच्या निवडक मराठी अनुवादाची चिकित्सा करणे.
४. प्रत्यक्ष विद्यार्थ्यांनी हिंदी कथांचे भाषांतर करणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	● मराठीतील भाषांतरविषयक विचार व वाटचाल वि. का. राजवाडे, विष्णुशास्त्री चिपळूणकर, श्री. म. माटे, श्री. व्यं. केतकर, भालचंद्र नेमाडे, चंद्रकांत पाटील, निशिकांत ठकार,	15	1
विभाग २ Module 2	● प्रेमचंदांच्या कथांचा मराठीतील अनुवाद ● प्रेमचंदांच्या वाङ्मयाचे स्वरूप ● प्रेमचंदांचे मराठीतील निवडक अनुवाद - आनंदराव जोशी, यदुनाथ थत्ते, र.वा. बिवलकर, संजीवनी बोकील, दिनकर साक्रीकर, बाबा भांड, विशाल तायडे	15	1
विभाग ३ Module 3	● अनुवाद कथांची चिकित्सा मराठीतील प्रेमचंदांच्या कथांचे अनुवाद - आशय व रुपदृष्ट्या चिकित्सा	15	1

विभाग ४ Module 4	प्रत्यक्ष भाषांतरासाठी साहित्यकृती असगर वजाहत की चुनिन्दा कहानियाँ (संपा. पल्लव) या कथासंग्रहातील तीन कथांचे प्रत्यक्ष भाषांतर करून घेणे.	15	1
---------------------	--	----	---

आधार ग्रंथ

१. साक्रीकर, दिनकर : निवडक प्रेमचंद, नॅशनल बुक ट्रस्ट ऑफ इंडिया, दिल्ली.
२. भांड, बाबा : प्रेमचंद यांच्या निवडक गोष्टी, साहित्य अकादमी, नवीदिल्ली.
३. तायडे, विशाल : प्रेमचंद यांच्या श्रेष्ठ कथा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
४. थत्ते, यदुनाथ : साने गुरुजी जीवन : परिचय, हर्मिस प्रकाशन, पुणे.

संदर्भग्रंथ

१. सोमण अंजली, काळे, कल्याण (संपा.) भाषांतरमीमांसा, चिन्मय प्रकाशन, पुणे.
२. चित्रे, दिलीप : पुन्हा तुकाराम, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
३. सारंग, विलास : भाषांतर आणि भाषा, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई.
४. नेमाडे, भालचंद्र : साहित्याची भाषा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
५. बांदिवडेकर, चंद्रकांत : देशीवाण, अक्षर प्रकाशन, मुंबई.
६. ठकार, निशिकांत : भाषांतरप्रसंग, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
७. मिरजकर, निशिकांत : साहित्यगंगा प्रवाह आणि घाट, सुविद्या प्रकाशन, सोलापूर.
८. ठकार, निशिकांत : समकालीन हिंदी कथा, नॅशनल बुक ट्रस्ट, नवी दिल्ली.
९. ठकार, निशिकांत : साहित्य का हिन्दी - मराठी अनुबंध,
१०. पाटील, चंद्रकांत : मराठी साहित्य हिन्दी संदर्भ,
११. पाटील, चंद्रकांत : समकालीन हिंदी कविता, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
१२. साक्रीकर, दिनकर : निवडक प्रेमचंद, नॅशनल बुक ट्रस्ट, इंडिया.
१३. नामवरसिंह : प्रेमचंद और भारतीय समाज, राजकमल प्रकाशन, दिल्ली.
१४. मुरलीमनोहर, प्रसाद सिंग : प्रेमचंद विगत महत्ता और वर्तमान अर्थवत्ता, राजकमल प्रकाशन, दिल्ली.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Major Elective

बालसाहित्य

Course Number - ME15

Course Code- MAU0325MEL501H15

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. बालसाहित्याचे स्वरूप समजून घेता येईल.
२. बालसाहित्याचे वाङ्मयीन विशेष अभ्यासता येतील.
३. मनोरंजन, ज्ञानविस्तार व आनंदनिर्मिती या प्रयोजनांचे बालसाहित्य निर्मितीतील स्थान समजेल.
४. बालमानसशास्त्र आणि बालसाहित्य यांतील परस्पर संबंध लक्षात येईल.
५. विविध वयोगटानुसार बालसाहित्या मध्ये कोणते फरक असतात, हे समजेल.
६. मराठीतील बालसाहित्याची परंपरा समजून घेता येईल.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	मराठी बालसाहित्याची परंपरा <ul style="list-style-type: none"> ○ मौखिक परंपरेतील बालसाहित्य, इसापच्या बोधकथा, कथासरित्सागर, रामायण आणि महाभारतातील कथांची लहान मुलांसाठीची संस्करणे, अरबी भाषेतील सुरस व चमत्कारिक गोष्टी इत्यादी. ○ एकोणिसाव्या शतकातील अनुवादित बालवाङ्मय (हर्क्यू लीड्जच्या साहसकथा, राजा आर्थर व त्याचे सरदार, रॉबिन हुड इत्यादी) ○ विसाव्या शतकातील बालसाहित्य, महत्त्वाचे बालसाहित्यिक आणि त्यांचे लेखन ○ बालमासिके : बालमित्र (भा. रा. भागवत), खेळगडी (पालवणकर), किशोर, बालविकास, कुमार, बिरबल, गोकूळ, मुलांचे मासिक, चांदोबा इत्यादी. <p>बालसाहित्याच्या विकासासाठी कार्यरत संस्था</p>	15	1

<p>विभाग २ Module 2</p>	<p>बालसाहित्याचे प्रकार</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ बालकथा : नितीकथा, प्राणिकथा, परीकथा, लोककथा, पुराणकथा, इतिहासकथा, साहसकथा, रहस्यकथा, सामाजिककथा, नाट्यकथा, चित्रकथा, समुद्रकथा, हिमकथा, खेळणीकथा, चातुर्यकथा, फॅन्टसी ○ बालकविता : बडबडगीते, शीशुगीते, बालगीते, अभिनयगीते, क्रीडागीते, संवादगीते, संगितिका ○ बालकादंबरी : अद्भुतरम्य, साहस प्रधान कादंबरी, ऐतिहासिक, पौराणिक, विज्ञान नवलकथा, सहस्य प्रधान, समस्याप्रधान ○ बालनाट्य : घटना प्रधानता, स्वभाव चित्रण, विनोद, चटपटीतसंवाद <p>चरित्रवाङ्मय</p>	<p>15</p>	<p>1</p>
<p>विभाग ३ Module 3</p>	<p>बालमानसशास्त्र व बालसाहित्य</p> <p>स्वतंत्रबुद्धी, बौद्धिक नैतिक विकसन, सहजवाद, अनुभववाद, बालमनाचे गुणधर्म - नावीन्यप्रियता, मानवीकरण, जिज्ञासा, कल्पनाप्रियता, अद्भुताची आवड, अनुकरणप्रियता, कृतिप्रधानता, सूक्ष्मावलोकन, विनोदप्रियता, उत्कटता, संघर्ष प्रियता, निरपेक्ष प्रेमभाव, नायकांचा प्रभाव</p>	<p>15</p>	<p>1</p>
<p>विभाग ४ Module 4</p>	<p>मराठी बालसाहित्य : गद्य</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ गोष्ट महाराजा सयाजीरावांची : बाबा भांड (चरित्रपर) ○ माणिक झाला राष्ट्रसंत : बबन शिंदे (चरित्रपर) ○ सुतकी बाले अण्णा : वसीमबारी मणेर ○ राई आणि इतर कथा : मुकुंद कुळे (कथा) ○ जंगल खजिन्याचा शोध : सलीम मुल्ला (बालकादंबरी) ○ खारीचा वाटा : ल. म. कडू (बालकादंबरी) ○ पळ सोने पळ : निलम माणगावे ○ चुटकीचे जग : फारूख काझी ○ शब्दांमागच्या गंमत गोष्टी : सुजॉयर घुकुल ○ जोकर बनला किंगमेकर : संजय वाघ ○ एका कोंबड्याचे अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य : नामदेव माळी 	<p>15</p>	<p>1</p>

संदर्भग्रंथ

१. दांडेकर, मालतीबाई : बालसाहित्याची रूपरेखा, मराठी ग्रंथ संग्रहालय, मुंबई.
२. भांड, बाबा : श्रेष्ठ भारतीय बालकथा, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
३. भागवत, लीलावती : मराठी बालसाहित्य प्रवाह आणि स्वरूप
४. शाह, सुलभा : मराठी बालवाङ्मय स्वरूप आणि अपेक्षा, लीलावती प्रकाशन, धुळे.
५. करंदीकर, विंदा. : परंपरा आणि नवता, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
६. सुर्वे-बोरसे, विद्या : बालसाहित्य : आकलन आणि समीक्षा, स्पर्श प्रकाशन, राजापूर.
७. महाजन, आबा गोविंद, : बालसाहित्य : आकलन आणि परिचय : अथर्व प्रकाशन, जळगाव.
८. पाटील, लीला : प्रसंगातून शिक्षण, ऋचा प्रकाशन, नागपूर.
९. पाटील, लीला : लिहिणं मुलाचं, शिकवणं शिक्षकांचं : मॅजेस्टिक प्रकाशन, मुंबई.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Major Elective

वैचारिक साहित्य

Course Number - ME16

Course Code- MAU0325MEL501H16

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. वैचारिक साहित्याची संकल्पना व स्वरूप समजून घेणे.
२. वैचारिक साहित्याच्या प्रेरणा व वैशिष्ट्ये समजून घेणे.
३. समकालीन राजकीय, सामाजिक, सांस्कृतिक परिस्थिती व वैचारिक लेखन यांचा अनुबंध अभ्यासणे
४. मराठी वैचारिक साहित्याचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये समजून घेणे.
५. मराठी वैचारिक साहित्याची वाङ्मयीन वैशिष्ट्ये अभ्यासणे
६. वैचारिक लेखनाच्या जाणिवा व कौशल्ये विकसित करणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	<ul style="list-style-type: none"> ● स्वातंत्र्यपूर्व काळातील वैचारिक साहित्य ● स्वातंत्र्यपूर्व काळातील राजकीय, सामाजिक, सांस्कृतिक परिस्थिती व वैचारिक लेखनाच्या प्रेरणा ● लो. बाळ गंगाधर टिळक, शि. म. परांजपे, न. चिं. केळकर, अ.ब. कोल्हटकर, वि.का. राजवाडे, श्री.व्यं.केतकर, र.धों.कर्वे, वि.दा. सावरकर, श्री. म. माटे, द.के. केळकर, साने गुरूजी, आचार्य शं.द. जावडेकर, त्र्यं. श. शेजवलकर, सयाजीराव गायकवाड, राजर्षी शाहू महाराज, विठ्ठल रामजी शिंदे, कृ. अ. केळूसकर, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, मुकुंदराव पाटील, भगवंतराव पाळेकर, श्रीपतराव शिंदे, केशव सीताराम ठाकरे, खंडेराव बागल, माधवराव बागल, केशवराव विचारे, भास्करराव जाधव, शामराव देसाई, शंकरराव मोरे, नाना पाटील, गाडगे महाराज, पंजाबराव देशमुख, प्रेमा कंटक, शिवराम जानबा कांबळे, किसन	15	1

	<p>फागुजी बंदसोडे इत्यादींच्या वैचारिक साहित्याचे स्वरूप विशेष</p> <ul style="list-style-type: none"> ● नियतकालिकातील वैचारिक लेखन 		
<p>विभाग २ Module 2</p>	<p>स्वातंत्र्योत्तर वैचारिक साहित्य स्वातंत्र्योत्तर काळातील राजकीय, सामाजिक परिस्थिती व वैचारिक लेखनाच्या प्रेरणा-</p> <ul style="list-style-type: none"> ● यशवंतराव चव्हाण, पु. ग. सहस्रबुध्दे, गं.बा. सरदार, दि. के. बेडकर, लक्ष्मणशास्त्री जोशी, प्रभाकर पाध्ये, नरहर कुरंदकर, धनंजयराव गाडगीळ, कृ. भा. बाबर, रा. ना. चव्हाण, दाजिबा देसाई, इरावती कर्वे, दुर्गा भागवत, य. दि. फडके, वसंत पळशीकर, नलिनी पंडित, शरद पाटील, मे. पुं. रेगे, हमीद दलवाई, आ.ह. साळुंखे, यशवंत सुमंत, भा.ल. भोळे, बाबा आढाव, सुहास पळशीकर, एन.डी. पाटील, नरेंद्र दाभोळकर, सदानंद मोरे, कॉ.गोविंद पानसरे, रावसाहेब कसबे, भालचंद्र मुणगेकर इत्यादींच्या वैचारिक लेखनाचे स्वरूप विशेष. ● नियतकालिकांतील वैचारिक लेखन 	15	1
<p>विभाग ३ Module 3</p>	<p>निवडक वैचारिक साहित्य साहित्यकृती- विसाव्या शतकातील मराठी गद्य खंड-१ (संपा.) भा.ल. भोळे, साहित्य अकादमी नवी दिल्ली</p>	15	1
<p>विभाग ४ Module 4</p>	<p>निवडक वैचारिक साहित्य साहित्यकृती- विसाव्या शतकातील मराठी गद्य खंड-२ (संपा.) भा.ल. भोळे, साहित्य अकादमी नवी दिल्ली</p>	15	1

संदर्भ ग्रंथ

१. कुलकर्णी, गो.म. (संपा.) : मराठी वाङ्मयकोश, खंड दुसरा, भाग एक, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
२. कुलकर्णी, गो.म., कुलकर्णी व. दि.: मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ६ वा, भाग पहिला, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
३. देशपांडे, अ.ना. : आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, भाग १ व २, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
४. जोशी, लक्ष्मणशास्त्री (संपा.) : लोकमान्य टिळक लेखसंग्रह, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली.
५. फडके, य. दि. (संपा.) : केतकर लेखसंग्रह, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली.
६. मून, वसंत व इतर (संपा.) : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर लेखन आणि भाषणे, खंड १८, भाग १, २ व ३, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर चरित्र साधने प्रकाशन समिती, मुंबई.

७. जाधव, रा.ग. व इतर : मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ७ वा , भाग १ ला, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
८. जाधव, रा.ग. (संपा.) : तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी यांचे निवडक निबंध, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
९. चव्हाण, रमेश (संपा.) : रा.ना. चव्हाण यांचे प्रकाशित साहित्य, पुणे.
१०. पाटील, एन.डी.(संपा.) : भाई दाजिबा देसाई विचारधन, खंड-१, भाई दाजिबा देसाई प्रकाशन, बेळगाव.
११. माळी, मा.गो व इतर (संपा.) : भाई माधवराव बागल निवडक लेखसंग्रह, म.रा. साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.
१२. बागल, माधवराव (संपा.) : खंडेराव बागल यांचे निवडक लेख
१३. चव्हाण, यशवंतराव : युगांतर, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे.
१४. पवार, जयसिंगराव, जाधव रमेश (संपा.) : निवडक विजयी मराठा, विजयी मराठा प्रकाशन, कोल्हापूर.
१५. पवार, जयसिंगराव (संपा.) : राष्ट्रवीरकार शामराव देसाई : जीवन आणि कार्य, महाराष्ट्र इतिहास प्रबोधिनी कोल्हापूर.
१६. शिंदे, अरुण : सत्यशोधकीय नियतकालिके, कृष्णा संशोधन व विकास अकादमी, मंगळवेढा.
१७. शिंदे, अरुण : वैचारिक साहित्य, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
१८. शिंदे, अरुण (संपा.) : सत्यशोधकांचे शेतकरी विषयक विचार, दर्या प्रकाशन, पुणे.
१९. जावडेकर, आचार्य : आधुनिक भारत, सुलभ ग्रंथशाला, पुणे.
२०. जोशी, लक्ष्मणशास्त्री : लेखसंग्रह खंड १, श्री विद्या प्रकाशन, पुणे.
२१. जोशी, लक्ष्मणशास्त्री : राजवाडे लेखसंग्रह, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली.
२२. राजवाडे वि. का. : मराठ्यांच्या इतिहासाची साधने, इतिहासाचार्य वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे.
२३. मंगुडकर मा. प. (संपा.) : शिंदे लेखसंग्रह, ठोकळ प्रकाशन, पुणे.
२४. पानतावणे, गंगाधर : दलित वैचारिक वाङ्मय, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.
२५. मोटे, ह. वि. (संपा.) : त्र्यं. शं. शेजवलकर लेखसंग्रह, द. वि. मोटे प्रकाशन, मुंबई.
२६. कांबळे, अरुण (संपा.) 'जनता' पत्रातील लेख, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
२७. नरके, हरी व इतर (संपा.) : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची पत्रकारिता, खंड १९ व २०, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर चरित्र साधने प्रकाशन समिती, मुंबई.
२८. कुरुंदकर, नरहर : जागर, देशमुख आणि कंपनी, पुणे.
२९. भोसले एस. एस. (संपा.) : क्रांतिसुक्ते, राजर्षी छत्रपती शाहू, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Major Elective

लोकप्रिय साहित्य

Course Number - ME17

Course Code- MAU0325MEL501H17

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. लोकप्रिय साहित्याची संकल्पना आणि स्वरूप समजून घेणे.
२. लोकप्रिय साहित्याच्या प्रेरणा, उगम, वाटचाल, आणि विकास जाणून घेणे
३. लोकप्रिय साहित्याचे विशेष जाणून घेणे
४. लोकप्रिय साहित्याच्या अभिरूचीचे स्वरूप समजून घेणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teaching Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	लोकप्रिय साहित्य आणि अभिरूची ○ वाङ्मयीन परंपरा आणि अभिरूचीचे स्तर, ○ ऐतिहासिक पौराणिक वाङ्मय आणि अभिरूची, ○ वाचकानुनयी, मुख्य प्रवाहातील साहित्य आणि लोकप्रिय साहित्य, लोकप्रिय साहित्य - अभिरूची भिन्नता	15	1
विभाग २ Module 2	○ एकोणिसाव्या शतकातील लोकप्रिय साहित्य ○ स्वातंत्र्यपूर्व काळातील लोकप्रिय साहित्य ○ स्वातंत्र्योत्तर काळातील लोकप्रिय साहित्य (भा.रा. भागवत, रा. भि. गुंजीकर, नारायण धारप, अनंत तिबिले, बाबुराव अर्नाळकर, व.वा. बोधे, सुहास शिरवळकर, व. पु. काळे, श्रीकांत शिनकर, बाबा कदम, देवदत्त पाटील, गुरुनाथ नाईक, सुमती क्षेत्रमाडे, काका विधाते, ज्योत्सना देवधर, चंद्रकांत काकोडकर)	15	1
विभाग ३ Module 3	● साहित्यकृती बाबुराव अर्नाळकर - काळा पहाड ● साहित्यकृती श्रीकांत शिनकर - सैली १३ सप्टेंबर	15	1

विभाग ४ Module 4	<ul style="list-style-type: none"> ● साहित्यकृती देवदत्त पाटील - बानू ● साहित्यकृती अनंत तिबिले - शापित राजहंस 	15	1
---------------------	--	----	---

संदर्भ ग्रंथ

१. कोत्तापल्ले, नागनाथ व इतर (संपा.) : साहित्य आणि समाज, (गो. मा. पवार गौरवग्रंथ), प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
२. सोमण, अंजली : साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
३. साने- इनामदार, रेखा : मराठीतील लोकप्रिय साहित्य, मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड-७, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
४. थोरात, हरिश्चंद्र : मराठी कादंबरी त्रेसष्ट ते तेरा, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई.
५. खोले, विलास (संपा.) : गेल्या अर्धशतकातील मराठी कादंबरी, लोकवाङ्म गृह प्रकाशन, मुंबई.
६. भावसार, सतीश : निवडक बाबूराव अर्नाळकर, राजहंस प्रकाशन, मुंबई.
७. नेमाडे, भालचंद्र : टीकास्वयंवर, साकेत प्रकाशन, औरंगाबाद.
८. राज्याध्यक्ष, विजया (संपा.) : मराठी कादंबरीची आस्वादयात्रा, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
९. ठाकूर, रवींद्र, मराठी कादंबरीचा समाजशास्त्रीय अभ्यास, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
१०. थोरात, हरिश्चंद्र, कथनात्म साहित्य आणि समीक्षा, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई.
११. थोरात, हरिश्चंद्र, मूल्यभानाची सामग्री, शब्द पब्लिकेशन, मुंबई.

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Major Elective

मराठी भाषेची पूर्वरूपे

Course Number - ME18

Course Code- MAU0325MEL501H18

Course Credits - 4

Marks - Semester End Exam : 80, External Assessment :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. मराठी भाषेच्या पूर्व रूपांचा शोध घेणे.
२. मराठी भाषेच्या पूर्वपरंपरेचा आणि पूर्वइतिहासाचा शोध घेणे.
३. महाराष्ट्री प्राकृत आणि महाराष्ट्री अपभ्रंश भाषेत सापडणाऱ्या मराठी भाषेच्या संदर्भाचा शोध घेणे.
४. मराठीप्रा कृत व महाराष्ट्री अपभ्रंश भाषेतील निवडक साहित्यकृतीं मध्ये आढळणाऱ्या मराठी भाषेच्या संदर्भाचा शोध घेणे.
५. मराठी भाषेच्या प्रारंभकाळातील मराठी भाषेतील आढळणाऱ्या रचनांचा आढावा घेणे.
६. महाराष्ट्री प्राकृत, महाराष्ट्री अपभ्रंश भाषेत आढळणाऱ्या मराठीच्या शब्दसंग्रहाचा, व्याकरण व्यवस्थेचा व वर्णव्यवस्थेचा आढावा घेणे.

विभाग Module	घटक Topic	अध्यापन तासिका Teacing Hours	श्रेयांक Credit
विभाग १ Module 1	मराठी भाषेच्या पूर्वरूपांची व्याकरण व्यवस्था १. प्रत्यय विचार २. विभक्ती विचार ३. तत्सम शब्द तद्भव शब्द ४. म्हणी व वाक्प्रचार इत्यादी	15	1
विभाग २ Module 2	महाराष्ट्री प्राकृत व अपभ्रंश १. इतिहास, स्वरूप आणि परंपरा २. महाराष्ट्री भाषेतील ग्रंथकार परिचय ३. महाराष्ट्री अपभ्रंश भाषेतील ग्रंथकार परिचय	15	1
विभाग ३ Module 3	मराठीचा प्रारंभकाळ : अभ्यासाची साधने १. महाराष्ट्री, महाराष्ट्री अपभ्रंश मधील शिलालेख २. मराठी भाषेतील शिलालेख	15	1

विभाग ४ Module 4	मराठीचा प्रारंभकाळ : ग्रांथिक साधने रिड्ढनेमी चरित, कुवलयमाला, राजमती प्रबोध, अमरनाथ संवाद, गोरख गीता, अभिलाषतीर्थ चिंतामणी इत्यादी	15	1
---------------------	--	----	---

संदर्भग्रंथ

१. जैन, प्रेमसुमन : कुवलयमाला, प्राकृतभारती प्रकाशन, जयपूर.
२. जैन, हिरालाल (संपा.) : पुष्पदत्तकृत नागकुमार चरित्र, भारतीय ज्ञानपीठ, कोल्हापूर
३. कवीस्वरंभू : रिड्ढनेमी चरीव.
४. तगारे, ग. वा. : भारतीय साहित्याचा इतिहास : भाग१ खंड-पहिला, पाली साहित्याचा इतिहास, महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथ निर्मिती मंडळ, नागपूर.
५. म. पंडित : प्राचीन भारतीय भाषाशास्त्र, निराली प्रकाशन, पुणे.
६. जैन, प्रेमसुमन : अपभ्रंश साहित्य का इतिहास, प्राकृत भारतीय अकॅडमी, जयपूर.
७. पाटील, गोमटेश्वर (संपा.) : जीननामाकृत हरीवंशपुराण, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडळ, मुंबई.
८. उपाध्ये, आ. ने. (संपा.) : उद्योतन सूरि, कुवलयमाला खंड १, सिंधी जैन सेवा भारतीय विद्या भवन, मुंबई.
९. उपाध्ये, आ. ने. (संपा.) : हरिभ्रद धुत्तक्खाण, सिंधी जैन सेवा भारतीय विद्या भवन, मुंबई.
१०. वेबर, आ. (संपा.) : हालसातवाहन : गाथासप्तसई, दुर्गादास-परब काव्यमाला, मुंबई.
११. वैद्य, प. ल. (संपा.) : प्राकृत प्रकाशन-वररूची, ओरिएण्टल सिरीज, पुणे, १९३१.
१२. प्रेमी, नथुराम : जैन साहित्यऔर इतिहास, हिंदी ग्रंथ रत्नाकर, मुंबई, १९५६.
१३. लोहवे, गजानन : संत साहित्याची मौलिकता, सुधीर प्रकाशन, वर्धा, २०२३

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे/ Sem II

On Job Training

(Internship, Apprenticeship / FP (Field Project))

Course Number - OJ

Course Code- MAU0325OJP501H

Course Credits - 4

Marks - Training Report : 80, External Assessment(Viva Voce) :20, Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. शिक्षणाबरोबरच विविध क्षेत्रातील रोजगारविषयक प्रशिक्षण घेता येईल.
२. रोजगाराची विविध क्षेत्रे व संधी यांची माहिती होईल.
३. रोजगारासाठी आवश्यक क्षमता व कौशल्यांची वृद्धी होईल.
४. या प्रशिक्षणातून पुढील जीवनातील करिअरमधील सर्वोत्कृष्टता प्राप्त करता येईल.

Instructions for teachers and students while doing On-the-Job Training:

१. प्रकाशन संस्था, मुद्रणालये, वर्तमानपत्रांची कार्यालये, आकाशवाणी, दूरचित्रवाणी, चित्रनगरी, सर्व खासगी व सरकारी आस्थापना, विविध साहित्य संस्थांची कार्यालये, शैक्षणिक संस्था, नाट्यसंस्था, जाहिरात संस्था, भाषाविषयक सेवा क्षेत्रे, याशिवाय भाषा व साहित्यविषयक काम करणाऱ्या संस्थांमध्ये खासगी उद्योग इत्यादी ठिकाणी On Job Training Internship, Apprenticeship पूर्ण करून विहित नमुन्यात अहवाल करणे आवश्यक आहे.
2. Selection of Institute/Organization/Consultant/Professional etc. should be based on the areas in the mandatory or elective courses in the concerned subject.
3. The Institute/Organization/Consultant/Professional etc., under whom the Training/Internship/ Apprenticeship is expected, should be FORMALLY ASSIGNED (In Written Form) by concerned teacher to every student.
4. Submission of On-the-Job-Training Report duly signed and certified by concerned teacher/guide is A PRE-REQUISITE FOR APPEARING TO VIVA-VOCE EXAMINATION.
- 5 . TWO COPIES of On-the-Job-Training Report in BOUND FORMAT should be submitted before Viva-Voce. One copy will be kept by department and the remaining will be returned to student.

Important Notes for Teachers:

1. Prepare a Draft Letter for getting permission from the appropriate authority within the Institute/Organization or from Consultant/Professional etc. for the On-the-Job Training/Internship/Apprenticeship
2. Prepare an Appropriate Format for Writing the On-the-Job Training Report. **Kindly see that the First Page and Certificate Page is common for all students. In the remaining part, try to maintain uniformity.**

The On-the-Job Training अहवालाचा नमुना

विद्यार्थाचे नाव : -----

महाविद्यालयाचे नाव: -----

वर्ग: ----- सत्र: -----

विषय: ----- बैठक क्रमांक: -----

वर्ष ----- प्रशिक्षण कालावधी: -----

OJT च्या संस्थेचे नाव: -----

संस्थेतील पर्यवेक्षकांचे नाव : -----

महाविद्यालयातील मार्गदर्शकांचे नाव: -----

प्रस्तावना (Introduction)

This section should provide the area of interest, its' importance in contemporary world, the reasons for choosing this area as well as the institution /consultant/professional etc. .

संस्थेविषयी माहिती (Description of the organization)

This section should provide a brief overview of the organization where the internship will take place, including its mission, goals, and services and experience.

कर्तव्य आणि जबाबदाऱ्या (Duties and responsibilities)

This section should describe the specific tasks and responsibilities the student had during the internship, as well as any notable projects or activities they were involved in.

प्रशिक्षणाचे स्वरूप व फलश्रुती (Reflection on learning outcomes and accomplishments)

This section should highlight the key learning and accomplishments the student achieved during the internship (skills, knowledge, attitude etc.). The student is expected to provide an in-depth reflection on the overall growth and impact of training.

सुधारणेची क्षेत्रे (Areas for improvement)

This section should address areas for improvement the student seen by himself/herself during the internship. He/she should reflect on how to overcome these challenges or plan strategies for improvement.

निष्कर्ष (Conclusion)

This section should summarize the key takeaways from the internship experience.

परिशिष्टे (Appendices)

This section should include following documents:

- Formal permission letter by Concerned Teacher/Guide sent to concerned Institution/Organization/Professional/Consultant etc.
- Formal Acceptance Letter by Institution/Organization/Professional/Consultant etc. for Training.
- Attendance sheet with Day, Date, Time, Number of Hours, Brief description of Training/ Learning activities, Signature of Institutional Authority, Signature of Concerned Teacher.
- Google Tagged photos of showing Attendance as well as Doing Work
- Compliance Certificate with remarks duly signed by Institutional Authority
- Other supporting material

FIELD PROJECT

अभ्यासक्रम / Syllabus

एम ए. भाग : १ / M.A. Part - I

सत्र : दुसरे / Sem II

Field Project

Course Number - OJ/FP

Course Code- MAU0325OJP501H

Course Credits - 4

Marks -Dissertation/Project Report etc :80, External Assessment(Viva Voce :20,Total Marks : 100

Cours Learning Outcoms

१. प्रकल्प लेखनाची संकल्पना व स्वरूप माहीत होईल.
२. प्रकल्पावरील प्रात्यक्षिक कामाचा अनुभव येईल.
३. प्रकल्पावरील कामाचे अहवाल लेखन करण्याचे कौशल्य अवगत होईल.
४. प्रकल्पातील अनुभवाचे विविध क्षेत्रात उपयोजन करता येईल.

Instructions for teachers and students while doing Field Project:

1. भाषा व साहित्यविषयक क्षेत्रिय प्रकल्पांवर (FP) काम करून प्रकल्प सादर करणे आवश्यक आहे.
2. Selection of Field project should be related to the mandatory or elective courses in the concerned subject.
3. SEPARATE Field project should be FORMALLY ASSIGNED (In Written Form) by concerned teacher to every student. It should not be done in common.
4. Field Project should be based on field work carried out by the student INDEPENDENTLY.
5. Submission of Field Project Report duly signed and certified by concerned teacher/guide is A PRE-REQUISITE FOR APPEARING TO VIVA-VOCE EXAMINATION.
6. TWO COPIES of Field Project Report in BOUND FORMAT should be submitted before Viva-Voce. One copy will be kept by department and the remaining will be returned to student.

Important Notes for Teachers:

1. Prepare an Appropriate Format of PERMISSION LETTER to be given to student to do the Field Project under the guidance of a concerned teacher.
2. Prepare an Appropriate Format for Writing the Field Report. **Kindly see that the First Page and Certificate Page is common for all students. In the remaining part, try to maintain uniformity.**

क्षेत्रीय प्रकल्प लेखनाचा नमुना

- Chapter I: प्रस्तावना (Introduction)
- Chapter II: पूर्वाभ्यास (Review of Literature / Theoretical Background / Conceptual Framework)
- Chapter III: संस्थेविषयी माहिती (Profile of the Organization / Area)
- Chapter IV: उपलब्ध माहितीचे विश्लेषण/ मांडणी (Analysis and Interpretation)
- Chapter V: निष्कर्ष (Conclusion - It will include observations, findings, suggestions and conclusions)